

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044 250 30 00
www.hkr.se

Självständigt arbete (examensarbete) 15 hp

Kandidatexamen i Kriminologi

VT 2021

Fakulteten för hälsovetenskap, avdelningen för samhällsvetenskap

“Framställs helt onyanserat som ett monster”

Hur kända svenska män som anklagats för
sexualbrott porträtteras i media

Ina Broström, Alexandra Bråten & Sara Teci

Författare

Ina Broström, Alexandra Bråten & Sara Teci

Titel

“Framställs helt onyanserat som ett monster”. Hur kända svenska män som anklagats för sexualbrott porträtteras i media

“Presented completely outright like a monster”. How famous Swedish men accused of sexual crimes are portrayed in the media

Handledare

Isabelle Johansson

Examinator

Anna Berglund

Sammanfattning

Studien analyserar tidningsartiklar rörande fem kända svenska män som under de senaste åren anklagats för olika typer av sexualbrott. Dessa män är Paolo Roberto, Martin Timell, Göran Lambertz, Jean-Claude Arnault och Soran Ismail. Studien ämnar att undersöka hur dessa kända svenska män som blivit anklagade för sexualbrott porträtteras i media, samt hur denna porträttering står i relation till medias framställning av offren. De teorier som användes för att besvara frågeställningarna var Nils Christies teori om Ideala offer (1986), Yvonne Jewkes teori om Medier och brott (2015), samt David Sykes och Gresham Matzas teori om Neutraliseringstekniker (1957). Genom en kvalitativ innehållsanalys har urvalet av materialet från fyra tidningsredaktioner analyserats och kodats för att därigenom kunna urskilja genomgående teman som bidrar till porträtteringen, vilka presenteras och analyseras tillsammans med teorier och tidigare forskning. De teman som kunde identifieras benämndes: högstatusprofilen, förnekande av ansvar eller offer, sexualbrottslingen samt mannen som offer. Analysen av dessa teman i förhållande till teorier och tidigare forskning visar på att media ofta betonar männens höga status och det faktum att männen tenderar att skjuta ifrån sig ansvaret genom att förneka både förekomsten av skada och offer. Vidare framställs männen även som sexualbrottslingar genom att offren får utrymme att tala om händelserna, samt att männen själva kan ses som offer främst på grund av den mediala uppmärksamheten som riktats mot dem.

Ämnesord

Sexualbrott, Kriminologi, Innehållsanalys, Media, Kändisar, Offer, Förövare

Abstract

This study analyzed newspaper articles written about five famous Swedish men who in recent years have been accused of different types of sexual crimes. These men were Paolo Roberto, Martin Timell, Göran Lambertz, Jean-Claude Arnault and Soran Ismail. The study's purpose was to investigate how these famous Swedish men who have been accused of sexual crimes are portrayed in the media, and how this portrayal is related to the media's representation of the victims. The theories used to investigate these questions were Nils Christie's theory of Ideal Victims (1986), Yvonne Jewkes theory about Media and crime (2015), and David Sykes and Gresham Matza's theory of Neutralization techniques (1957). By using a qualitative content analysis, the selection of material from four newspaper editors could be analysed and coded, which resulted in a number of themes that contribute to the portrayal. The themes that could be identified were: the high status profile, denial of responsibility or victim, the sex offender, and the man as a victim. The analysis of these themes in relation to the theories and previous research shows that the media often emphasize the high status of these men, and the fact that they tend to reject responsibility by denying the existence of both causing harm and the existence of a victim. Furthermore, the men are also portrayed as sex offenders by giving the victims space to tell their story. Finally, the men themselves can be seen as victims mainly due to the media attention directed at them.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1. Syfte och frågeställningar	1
1.2. Medias roll i samhället	1
1.3 Juridisk definition av sexualbrotten	2
2. Tidigare forskning och teori	3
2.1. Tidigare forskning	3
2.1.1. Medier, genus och makt	3
2.1.2. Modiga kvinnor och sviniga män	4
2.2. Teori	6
2.2.1. Ideala offer och gärningspersoner	6
2.2.2. Media, brott och kändisstatus	7
2.2.3. Neutraliseringstekniker	8
3. Metod	9
3.1. Kvalitativ innehållsanalys	9
3.1.1. Validitet och reliabilitet	11
3.2. Urval och tillvägagångssätt	12
3.3. Tematisering	13
3.4. Etiska överväganden	14
4. Resultat och analys	15
4.1. Högstatusprofilen	15
4.2. Förnekande av ansvar eller offer	18
4.2.1. Självskadebeteende och gentlemän	18
4.2.2. Samtycke och falska anklagelser	22
4.3. Sexualbrottslingen	25
4.3.1. Insats torsk och ett invant beteende	25
4.3.2. Tänk på karriären	29
4.4. Mannen som offer	33
4.4.1. Jagade män och självsabotage	33
4.4.2. Uppskurna däck och ett bristfälligt rättssystem	35
5. Avslutande diskussion	38
6. Referenser	41

1. Inledning

De senaste åren, och inte minst i samband med Metoo-rörelsen hösten 2017 anklagades en mängd kända svenska män för olika former av sexuella trakasserier och övergrepp. Många av dessa anklagelser blev av ett enormt nyhetsvärde och media rapporterade frekvent om händelserna. Män som tidigare befunnit sig på olika offentliga positioner i samhället, och inom olika branscher började synas och höras i mediala sammanhang i ett helt annat perspektiv, vilket ofta väckte starka reaktioner hos allmänheten. Medias rapportering har i de allra flesta fall varit omfattande och en mängd artiklar, uttalanden och beskrivningar återfinns om varje enskilt fall, ofta eftersom media följt händelseutvecklingen och även rapporterat från olika inblandade parter synvinklar. Mot bakgrund av dessa aktuella händelser är det relevant att titta på medierapporteringen av kända svenska män.

1.1. Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur kända svenska män som anklagats för sexualbrott porträtteras i media, samt undersöka relationen mellan porträtteringen av männen och medias framställning av de offer som anklagat dem. Utifrån studiens syfte har följande frågeställningar formulerats:

- Hur porträtteras kända svenska män som anklagats för sexualbrott i media?
- Hur ser relationen ut mellan porträtteringen av männen, och mediernas framställning av de offer som anklagat männen?

1.2. Medias roll i samhället

Media har generellt en stor plats i samhället och mediekonsumtion utgör en stor del av enskilda individers vardag. Strömbäck (2014, s. 15) menar att medias betydelse främst kan utläsas genom den tid som människor faktiskt konsumerar media dagligen. Enligt Mediebarometern (Hellingwerf, Facht & Bucht 2019, s. 48) var det cirka två tredjedelar av den svenska befolkningen mellan 9-79 år som tog del av innehållet i en dagstidning, vilket i detta fall innefattar både dags- och kvällstidningar. Siffrorna som Mediebarometern (Hellingwerf, Facht & Bucht 2019, s. 48) presenterar tar även hänsyn till om konsumtionen utgjordes i pappersform eller digitalt.

Medias rapportering avspeglar den mängd olika händelser som dagligen inträffar i samhället och världen, och därigenom får media också en form av makt över dagordningen. Människor har generellt ett behov av orientering av vad som händer i samhället, vad som är aktuellt och vad som är att anse som viktigt, vilket främst sker med hjälp av konsumtion av olika nyheter och medier. Att medierna innehar en makt över dagordningen innebär alltså att det är genom medierapporteringen som människor söker denna samhällsorientering och därmed skapar sig en uppfattning av verkligheten genom medieinnehållet (Strömbäck 2014, s. 99-100).

Innehållet i media, alltså vad som rapporteras och mer specifikt hur det görs påverkas delvis av medborgarna på så sätt att konkurrensen mellan olika medier bidrar till en form av anpassning till publiken, och olika målgrupper. Denna anpassning baseras på att medierna fått ökade möjligheter att kartlägga publikens intresse genom att analysera vilka artiklar som klickas mest på samt delas till andra, vilket möjliggjorts genom den ökade digitala konsumtionen (Strömbäck 2014, s. 144).

1.3 Juridisk definition av sexualbrotten

Männen som analyseras i studien har anklagats för olika typer av sexualbrott, främst våldtäkt och sexköp, vars juridiska definition kommer att presenteras i detta avsnitt. Detta för att skapa en ytterligare förståelse för handlingen.

Våldtäkt definieras i 6 kap 1 § Brottsbalken (SFS 1962:700) som:

Den som, med en person som inte deltar frivilligt, genomför ett samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för våldtäkt till fängelse i lägst två år och högst sex år. Vid bedömningen av om ett deltagande är frivilligt eller inte ska det särskilt beaktas om frivillighet har kommit till uttryck genom ord eller handling eller på annat sätt

Vidare beskrivs i lagen ett antal situationer där en person aldrig kan anses ha deltagit frivilligt. Det fordras alltså samtycke och frivilligt deltagande för att ett samlag inte ska kunna anses utgöra våldtäkt, där frivilligheten ska bestå genom hela handlingen samt finnas där då handlingen företas. Utgångspunkten för om ett frivilligt deltagande kommit till uttryck eller inte ska vara att ett frivilligt deltagande uttrycks på något sätt, samt att avsaknaden av sådant uttryck normalt sett ska förstås som att frivillighet inte föreligger.

Sexköp definieras i 6 kap 11 § 1 st. Brottsbalken (SFS 2962:700) som:

Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning, döms för köp av sexuell tjänst till böter eller fängelse i högst ett år.

Det är alltså själva köpet, och därmed köparen av den sexuella tjänsten som begår en brottslig handling. Enligt lagkommentarer till bestämmelsen räcker det alltså med att skaffa sig en tillfällig sexuell förbindelse, men även det faktum att någon erbjudit ersättning men sedan avstår från att erlagga den räcker för att det ska anses som att denne skaffat sig en tillfällig sexuell förbindelse. Gällande "mot ersättning" fordras såväl ekonomisk ersättning som ersättning av annat slag t.ex. smycken, alkohol eller narkotika. På straffskalan är straffmaximum fängelse i ett år, men enligt rättspraxis är den vanligaste sanktionen dagsböter, eller eventuellt villkorlig dom (NJA 2001, s. 527). Utifrån en juridisk utgångspunkt betraktas inte sexköp som ett sexualbrott. Då köpet kräver samtycke mellan parterna definieras inte sexsäljaren som ett offer som blivit utsatt, utan brottet är istället definierat som brott mot allmän ordning. Det finns dock en politisk agenda bakom valet att sexköp återfinns i 6 kap BrB om sexualbrott (Johansson & Östergren 2021, s. 170).

2. Tidigare forskning och teori

I denna del beskrivs först tidigare forskning kring medier, genus och makt för att skapa en ytterligare förståelse för ämnet, samt varför det är relevant att undersöka. Vidare presenteras ett antal teorier som är relevanta i förhållande till studiens syfte.

2.1. Tidigare forskning

2.1.1. Medier, genus och makt

Medie- och kommunikationsvetenskap professorn Jarlbro (2006 s. 42) beskriver hur media i många sammanhang tenderar att byta plats på offer och gärningsman, där det istället blir förövaren som får påta sig rollen som offer. I sin egen studie *Våldsbrott i svensk press* (Jarlbro & Jönsson 1995) studerades nyhetsartiklar om våldsbrott i svensk media från 1983 och 1993. I medierapporteringen från 1993 var det vanligt att offer och gärningsman bytte plats genom att offrets trovärdighet ifrågasattes, medan gärningsmannen samtidigt

framställdes som oskyldig. Vad som kunde urskiljas från studierna av 1983 års artiklar var snarare att gärningsmannen beskrevs som normal, medan skulden för det inträffade lades på offret, t.ex. genom att det var kvinnan som började prata med mannen, eller som befann sig på fel plats vid fel tillfälle (Jarlbro 2006, s. 42-43).

Liknande studier i andra delar av världen har visat på liknande tendenser i media. Jarlbro hänvisar till en studie i Nya Zeeland av ett antal tv-program som framställt en händelse där ett antal kvinnor anmält en kristen läkare för sexuella trakasserier, i samband med att de var patienter. Studien visade att kvinnornas utsagor i form av intervjuer och bildmaterial försvagades avsevärt då tv-programmens framställningar snarare ställde sig bakom läkaren (Jarlbro 2006, s. 42). Jarlbro hänvisar även till den brittiske forskaren Kitzinger (1998) som genomfört omfattande studier av medias rapportering gällande sexuellt våld mot kvinnor och barn. Hennes analyser av sådant medieinnehåll har lett till ett resultat av att kvinnor ofta framställs som att de vill förstöra för män genom uttalanden i media, och därmed tillskrivs de egenskaper som hysteriska, opålitliga och lömska (Jarlbro 2006, s. 44).

2.1.2. Modiga kvinnor och sviniga män

I studien *Modiga kvinnor och sviniga män. En diskursanalys av medietexters konstruktioner och förhandlingar av sexualbrott, femininitet och maskulinitet i tre fall uppmärksammade under #metoo i Sverige 2017* (Lindqvist 2019) presenteras sex olika positioner som kvinnor respektive män antog i media under hösten 2017, då ett antal kända män anklagades för sexualbrott. Dessa positioner är: kvinnan som modig hjälte som varnar andra, kvinnan som vill hämnas och uppbåda en mediestorm, kvinnan som ett aktivt offer som var delvis medskyldig till det som hände, mannen som sexualbrottsling, mannen som svin, samt mannen som offer för den hämndlystna kvinnan och mediestormen.

En av utgångspunkterna är mannen som sexualbrottsling som begått felaktiga eller brottsliga handlingar. I denna gestaltning lyfts historierna fram med hjälp av begrepp och formuleringar som används för att understryka att det som skett var fel och brottsligt, som exempelvis "våldtäkt", "våldförde", "tvingade", "grova sexanklagelser" (Lindqvist 2019, s. 33) och liknande. Ofta beskrivs kvinnornas handlingar som mer aktiva än männens, som istället intar en mer passiv roll. Det beskrivs alltså som att kvinnorna gjorde aktiva val vilket ledde till att brottet sedan skedde, som exempelvis att hon följde med någon hem, avvisade någon,

umgicks med någon eller liknande. Mannen däremot besitter en “dålig kvinnosyn”, “missförstår” eller “har en grov jargong” (Lindqvist 2019, s. 33), alltså mer passiva beteenden. På så sätt anses kvinnan visserligen som ett offer, men även som att hon har en aktiv delaktighet i brottet (Lindqvist 2019, s. 43).

Kvinnornas roll blir vidare antingen som modig hjältinga eller som hämnerska. Det förstnämnda illustreras genom formuleringar som att kvinnorna “träder fram” och “talar ut” (Lindqvist 2019, s. 36). Ofta betonas i dessa kontexter också kvinnornas mod och styrka, och de erhåller på så sätt en slags hjältestatus. Däremot öppnar denna diskurs om kvinnornas anklagelser och egna berättelser upp möjligheten till tvivel och kritik, eftersom brotten reduceras till en personlig erfarenhet och tolkning av en situation. De framställs därför också som lögnerskor som är ute efter att hämnas på mannen, och antingen mobilisera eller rida på vågen av en mediestorm mot honom. Ofta illustreras detta genom att hennes trovärdighet som offer eller hennes vittnesmål ifrågasätts (Lindqvist 2019, s. 37-38).

Lindqvist (2019) lyfter vidare att männen tenderar att framställas, och kanske främst framställa sig själva, som moraliskt dåliga personer, men inte brottslingar. De kan alltså erkänna att de har gått över gränser, haft en rå jargong, haft ett olämpligt beteende och så vidare, men att aldrig de begått ett övergrepp eller sexuellt trakasserat någon, och därför inte heller är varken förövare eller sexualbrottslingar (Lindqvist 2019, s. 34-35). Däremot har media en tendens att koppla samman koncepten “mannen som svin” och “mannen som förövare” (Lindqvist 2019, s. 34-35) och därför används ofta mannens dåliga egenskaper för att förstärka bilden av honom som sexualbrottsling. Ofta beskrivs då männen med negativt värdeladdade ord som framställer dem som omoraliska människor och sexuella förövare i samma sammanhang (Lindqvist 2019, s. 34-35). Mannen kan slutligen framställas som ett offer, exempelvis när det kommer till ansvaret för de handlingar som skett, de anklagelser som riktats mot honom, samt den mediestorm som anklagelserna styrt upp (Lindqvist 2019, s. 38). Det kan alltså handla om att de känner sig jagade och utsatta, oskyldigt anklagade och dömda av allmänheten, eller uttrycker att de mår dåligt över att någon misstolkat deras närmanden. Skulden för detta hamnar då dels på kvinnorna som anklagat männen och dels på medias rapportering (Lindqvist 2019, s. 39-40).

2.2. Teori

Utifrån vad tidigare forskning presenterar blir det relevant att i studien använda teorier som berör fenomenen och koncept gällande offerskap, medias rapportering av brott och kända personer, samt brottslingars sätt att bemöta anklagelser och försvara sina handlingar. Nedan presenteras de teorier som används i studien.

2.2.1. Ideala offer och gärningspersoner

Den norske kriminologen Nils Christie (1986, s.19) utvecklade teorin om *Ideala offer*, vilken ställer upp ett antal kriterier för att en person som utsatts för brott ska betraktas som ett idealt offer i allmänhetens ögon, och därigenom vinna legitimitet och status som det. Legitimiteten skapas genom en definitionsprocess, vilken i sin tur även är identitetsskapande och då formar allmänhetens syn på offret och hur de ska bemötas. Det i sin tur kan påverka allt från medias beskrivningar av offret, till polisens och rättsväsendets agerande mot offret, samt även till slut hur utgången i en eventuell rättsprocess blir (Lindgren & Lundström 2010, s. 7). Nedanstående kriterier utgör utgångspunkten för att någon ska betraktas som ett idealt offer:

1. *Offret är svagt i relation till förövaren - det ideala offret är ofta antingen kvinna, sjuk, mycket gammal, mycket ung eller en kombination av detta.*
2. *Offret har vid tidpunkten för brottet ägnat sig åt legitim och respektabel verksamhet.*
3. *Offret är fritt från skuld för det inträffade. Befinner sig på en plats där ingen kan klandras för att vara.*
4. *Förövaren är skrämmande, elak, ond.*
5. *Förövaren är okänd för offret.*

(Christie 1986, s. 19)

En väsentlig del inom teorin är förhållandet mellan förövare och brottsoffer. Förövarens roll återfinns nämligen i tre av de fem kriterier som Christie ställt upp, varav en riktar sig enbart till förövarens egenskaper. Utifrån kriterierna så måste en förövare vara "skrämmande, elak, ond" (Christie 1986, s. 19). Relationen mellan offret och förövaren beskrivs som att offret måste vara svagt i förhållande till förövaren, samt att de ska vara okända för varandra. Förövarens roll beskrivs som relationell till brottsoffrets, då det krävs en förövare som begår en brottslig handling för att någon ska kunna bli och anses vara ett brottsoffer. På så sätt kan man inte uteslutande tala om vad som gör ett brottsoffer idealt utan att förövarens egenskaper

och förhållandet dem emellan beskrivs (Lindgren & Lundström 2010, s. 7-8). Då denna studie analyserar hur kända män som anklagats för sexualbrott gestaltas i media, blir teorin relevant på så sätt att både offer- och förövarbegreppen har ett antal kriterier för att de ska anses ideala, vilka måste studeras i relation till varandra för att legitimitet ska skapas.

2.2.2. Media, brott och kändisstatus

Denna studie diskuterar media och framställningen av kända personer som anklagats för sexualbrott. Ämnet behandlas av Yvonne Jewkes (2015, s. 57) då hon i sin teori om *Media och brott* resonerar kring varför extra fokus läggs på kända personer samt varför sexualbrott ofta får så stor uppmärksamhet i media. Sådant extra fokus på kända personer leder också till att man som känd inte alls behöver begå lika märkbara brott som någon som inte är känd för att dra till sig medias uppmärksamhet. Många av de artiklar som skrivs kring kändisar och deras ageranden skulle därmed aldrig ses som nyhetsvärde om det inte rörde en person som har någon typ av kändisstatus. Här spelar inte heller den kända personens roll eller typen av brott in, utan oavsett om personen är exempelvis offer eller förövare, och det handlar om mer uppmärksammade typer av brott som mord eller mer vardagliga och "tråkigare" brott som förskingring, så leder personens kändisstatus till att det uppmärksammas och skrivs om (Jewkes 2015, s. 57).

Jewkes (2015, s. 56) lyfter också studier som visar på att brott av sexuellt slag har ett framträdande nyhetsvärde vilket resulterar i en överrapportering av sexualbrott i media. Här belyser man också att när det handlar om sexualbrott mot kvinnor kopplats i princip alltid sex ihop med våld, på ett sådant sätt att man kan ha svårt att skilja dessa åt. Jewkes (2015, s.57) beskriver också att man kommit fram till att när media rapporterar kring sexualbrott väljer de ofta att lyfta upp kvinnans sexuella historia och sexualitet, vare sig hon är förövare eller offer. Jewkes (2015, s. 57) förklarar vidare att det är speciellt sexualbrott som uppmärksammas i medier och när det dessutom involverar en känd person som riskerar sitt professionella och personliga liv för brottet, beskriver Jewkes (2015, s.57) att detta är något som den vanliga medborgaren finner mycket intressant. Här beskrivs också att dessa kända personer kan komma undan med sina brottsliga aktiviteter under en lång tid då deras status påverkar allmänheten, samt att exempelvis företag kan komma att mörklägga händelserna för att bevara kändisens status (Jewkes 2015, s. 57).

2.2.3. Neutraliseringstekniker

Teorin om *Neutraliseringstekniker* är en kriminologisk teori utformad av David Matza och Gresham Sykes (1957). Denna innefattar en uppsättning tekniker som individen använder sig av för att kringgå de mentala och etiska begränsningar som indoktrinerats av samhället för att få individen att följa lagen. På så sätt ursäktar eller rättfärdigar individen sina brottsliga handlingar genom användandet av neutraliseringsteknikerna (Lilly, Cullen & Ball 2015, s. 107-108). Denna utgångspunkt är relevant för denna studie då alla människor, men kanske kända människor i synnerhet, är måna om att inte förlora sitt sociala och symboliska kapital och status, och därför i högre i utsträckning använder sig av de tekniker som listas nedan. Ideologin bakom teorin utgår från att brottslingar inte utvecklar ett eget moraliskt system, vilket andra kriminologiska teorier föreslagit, utan har samma uppfattningar om rätt och fel som resten av det konventionella samhället. Skillnaden är istället de ursäkter och förklaringar som kriminella ger till sina ageranden (Lilly, Cullen & Ball 2015, s. 107-108). De fem neutraliseringstekniker som ingår i teorin är:

1. *Förnekande av ansvar.*
2. *Förnekande av skada.*
3. *Förnekande av offer.*
4. *Fördömande av fördömnarna.*
5. *Vädjan till högre lojalitet.*

(Lilly, Cullen & Ball 2015, s. 109)

Den första tekniken, *förnekande av ansvar*, innebär att individen förskjuter ansvaret för sina handlingar bort från sig själv genom att skylla på faktorer utanför dennes kontroll, som exempelvis att hen blev pressad till något genom grupstryck eller hade en dålig uppväxt i ett område präglad av hög kriminalitet (Sykes & Matza 1957, s. 251). Genom *förnekande av skada* ursäktar den kriminella sina handlingar genom att förminska förekomsten eller betona avsaknaden av ett "riktigt offer". Har man vandaliserat något kan man ursäkta det med att det var ett "bus" som inte skadat någon, eller ett stulet föremål är något man lånat och som offret ändå har råd att ersätta (Sykes & Matza 1957, s. 251). *Förnekande av offer* används för att rättfärdiga en brottslig handling utförd mot någon genom att propa på att denne förtjänade att bli utsatt. Gärningspersonen hämnas, gör rätt för sig eller bestraffar någon som det i dennes ögon inte är synd om eller som borde vetat bättre (Sykes & Matza 1957, s. 252).

Tekniken *fördömande av fördömarna* används för att rentvå sitt eget samvete genom att rikta kritik mot de som sitter på en viss makt i samhället eller har inflytande över hur det ser ut, exempelvis politiker, lärare, poliser eller chefer. Dessa är enligt den kriminella oärliga, korrupta hycklare som genom sina egna omoraliska handlingar rättfärdigar avvikande ageranden från individen själv, då denne också ser sig själv som ett offer (Sykes & Matza 1957, s. 252). Den sista tekniken, *vädjan till högre lojalitet*, innebär att individen bortförklarar sitt agerande genom att tillskriva det ultimata ansvaret för det till någon annan. Hen utförde helt enkelt handlingen för att hjälpa någon annan, och individen värderar då andra normer, exempelvis gällande vänskap eller lojalitet, högre än att till punkt och pricka följa lagen (Sykes & Matza 1957, s. 253).

3. Metod

3.1. Kvalitativ innehållsanalys

Frågeställningarna i studien har besvarats med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys. Metoden utgör en systematisk process där syftet är att analysera olika former och mängder textmaterial och därigenom försöka fastställa olika genomgående teman, med hjälp av kodning (Vaismoradi et al. 2016, s. 100). Genom framställningen av sådana teman undersöks hur den sociala verkligheten beskrivs och tillhandahålls och hur dess mening skapas (Vaismoradi et al. 2016, s. 100). Framställningen av teman kan sägas utgöra den viktigaste komponenten i metodens process, och kan beskrivas som en form av organisering av återkommande idéer och tankegångar som uttrycks i textmaterialet. Varje enskilt tema kan även kompletteras av olika underteman, som fokuserar på mer anmärkningsvärda detaljer för att på så sätt erhålla ännu utförligare dataanalys, samt för att framställningen av genomgående mönster ska bli ännu tydligare (Vaismoradi et al. 2016, s. 101-102).

Man bör vara observant på skillnaden mellan kategorier och teman. Kategorier hänförs till den mer deskriptiva delen av texten som är direkt uttrycklig, och kan sägas vara beskrivningar av olika teman. Kategoriseringen blir därmed en viktig del i början av processen att utveckla olika teman. Teman kan istället hänföras till den mer implicita delen av en text, vilken är i behov av tolkning för att kunna framställas. Det är genom att söka efter underliggande meningar i textens ord som implicita teman framkommer och skapas (Vaismoradi et al. 2016, s. 102).

Själva utvecklingen av olika teman är en fortlöpande process där textmaterialet och kodningen av den kontinuerligt behöver återupptas under processens gång. Vaismoradi et al. (2016) presenterar olika faser i utvecklingsprocessen av teman. Den första fasen utgörs främst av läsning av materialet för att skapa en första förståelse, där även återkommande händelser eller uttryck bör markeras. I denna fas börjar även kodningen, vilket är en form av organisering och reducering av datan som är relevant för att kunna besvara studiens frågeställningar. Koderna kan vara av olika art, till exempel begreppsliga koder som enbart identifierar grundbegreppen, eller relationskoder som identifierar kopplingar mellan grundbegrepp och andra delar av materialet. I samband med framställningen av dessa koder bör anteckningar göras, vilket syftar till att underlätta möjligheten att materialet blir meningsfull för studien, samt för att öka dess validitet (Vaismoradi et al. 2016, s. 103-105).

Den andra fasen innebär främst organisering av de koder man tagit fram, och därmed även mycket jämförelser av likheter och skillnader mellan dessa. Genom att gruppera olika koder utifrån en karaktäriserande likhet tillskrivs koderna också en viss mening. En viktig del i denna arbetsprocess är testning av olika förslag till koder som baseras på skillnader och likheter. Ju mer man sedan finner att en grupp av koder upprepat återfinns i materialet i olika situationer, desto större möjlighet finns det att dessa koder kan utgöra ett tema. I samband med att teman framställs bör de också ges en märkning, där märkningen ska återspegla och skapa en mening i förhållande till vilka idéer och tankegångar som koderna utvecklar eller ger upphov till. Definitionen av temat blir mycket viktigt, då det ger en förståelse för temats essens samt vilka aspekter av datamaterialet det enskilda temat lyfter (Vaismoradi et al. 2016, s. 105-106).

I den tredje fasen är olika teman i princip helt framställda och nu återstår att säkerställa dessa genom att kontrollera och bekräfta dess relevans. Det innebär att forskarna ofta behöver distansera sig en del, både från teman och material (Vaismoradi et al. 2016, s. 106-107). Detta för att sedan kunna fortsätta och omvärdera analysprocessen och därigenom öka temans känslighet samt minimera risken för en eventuell ofullständig dataanalys. Fasen innehåller alltså både en djupdykning i datan, men också perioder av distansering för att på så sätt kunna bedöma och undersöka noggrannheten i den kodningsprocess som lett fram till utvecklingen av teman. Distansering från materialet leder ofta till att en form av självkritik utvecklas, och att forskaren därmed kan se på datan med nya ögon eller från ett annat perspektiv. En fördel

är också att föra en diskussion mellan flera forskare, vilket hjälper till att utforska olika tolkningar och ger en ökad sannolikhet för att datan kan bekräftas (Vaismoradi et al. 2016, s. 106-107). Efter att teman är klart utvecklade och tidigare litteratur på området har studerats kan olika temaförklaringar utvecklas och kopplas till olika teoretiska modeller. I samband med detta inleds den sista fasen som utgörs av att forskarna beskriver och kopplar samman olika teman med varandra, samt analyserar dessa i förhållande till de olika teoretiska modellerna, och därigenom även besvarar frågeställningarna (Vaismoradi et al. 2016, s. 107).

3.1.1. Validitet och reliabilitet

Eftersom studien utfördes av tre personer som alla tog del av och analyserade materialet ökar därigenom studiens validitet, vilket är en styrka i arbetet. Bearbetningen av materialet gjordes delvis genom att alla separat analyserade texterna för att söka eventuella teman och kategoriseringar. Dessa teman och kategoriseringar diskuterades och kontrollerades sedan gemensamt, där samma eller liknande teman i stor utsträckning hade uppfattats. En sådan process bidrar alltså till ökad validitet genom att alla fann liknande resultat utan att påverkas av varandras tankar i samband med läsning av materialet, på samma sätt som om texterna skulle analyserats gemensamt (Vaismoradi et al. 2016, s. 106). Eftersom allt material dessutom finns tillgängligt för allmänheten att läsa på tidningarnas hemsidor gör det att reliabiliteten hos studien är hög, då den närsomhelst kan återskapas. Även detta är en styrka som grundas i den valda metoden, eftersom den, till skillnad från exempelvis observationer, intervjuer eller enkätundersökningar, tillåter återskapande med exakt samma empiriska material (Thurén 2007, s. 26-27).

En aspekt som däremot både kan ses som en styrka och svaghet är det utrymme för subjektiva tolkningar av materialet som tillåts. Denna studie hade ett visst syfte och en viss utgångspunkt, och därför är det möjligt att en studie med ett annorlunda syfte och teoretisk eller ideologisk utgångspunkt skulle kunna finna andra teman. Hade studien utförts av andra författare hade kanske andra teman i materialet fått mer eller mindre fokus och vissa citat kanske hade eventuellt tolkats annorlunda (Thurén 2007, s. 26-27). Subjektiviteten kan utgöra en styrka då den tillåter nyansering, reflexivitet och komplexitet i tolkningen av materialet, men kan också vara en svaghet eftersom det innebär att det inte finns någon tydlig universell tolkningsram, och olika forskare kan ha olika tolkningar där den ena inte nödvändigtvis är mer rätt än den andra. Denna risk för partiskhet och subjektivitet har i detta

arbete försökt undvikas genom medvetenhet och transparens mellan författarna, men även genom att genomgång och analys av materialet skett separat (Thurén 2007, s. 26-27).

3.2. Urval och tillvägagångssätt

Studiens urval bestod av 27 artiklar fördelat på fem kända svenska män, från fyra av Sveriges största dagstidningar: Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter (DN) och Svenska Dagbladet (SvD). Enligt Mediebarometern (Hellingwerf, Facht & Bucht 2019, s. 60) är DN och SvD morgontidningar medan Aftonbladet och Expressen är kvällstidningar. Även om tidningarna under senare år har kommit att bli mer lika varandra kan man ändock ibland se skillnader i exempelvis hur nyheter läggs fram i tidningen. Guillou (2019) beskriver i en artikel i Aftonbladet exempelvis att en kvällstidning ofta behöver sälja in tidningen mer med en intressant nyhet på förstasidan, något som dagstidningarna med sina prenumeranter inte behöver på samma sätt. Urvalet baserades på det faktum att dessa fyra tidningar är rikstäckande, och Sveriges fyra största (TU 2017). Då tidningarna är så pass stora är det också stor sannolikhet att de har en signifikant inverkan på den allmänna porträtteringen av männen i media. Det finns självklart artiklar och medialt innehåll om dem i övrig media, vare sig det gäller andra tidningsredaktioner eller andra former av media, men i många fall hänvisar sådana medier till citat eller utdrag från just dessa tidningsredaktioner.

För att få en så pass representativ porträttering som möjligt valdes ca 5 artiklar som ansågs ha hög relevans för varje man ut. Fördelningen mellan tidningarna såg ut som så att Aftonbladet utgjorde 13 stycken artiklar, Expressen stod för 4 artiklar, SvD 3 artiklar, och DN 7 artiklar. Denna uppdelning kom till viss del att bero på vilken tidning som innehöll mest uttalanden från männen själva, offren och hur mycket de rapporterat kring händelserna generellt. Om det exempelvis återfanns en mycket större rapportering om en av männen i Aftonbladet än i DN blev det också naturligt att fler artiklar valdes från den förstnämnda tidningen än den andra.

För att kunna bygga upp en bild kring hur kända svenska män som anklagats för sexualbrott porträtteras i media valdes ett par särskilt uppmärksammade fall ut. Dessa fem fall var Soran Ismail, Martin Timell, Jean-Claude Arnault, Göran Lambertz och Paolo Roberto. Samtliga av dessa har anklagats för sexualbrott men valet av fall berodde också på att dessa ger en viss bredd, då anklagelserna skiljer sig från våldtäkt till sexköp. Att välja kända personer med olika typer av känd roll hjälpte till att få ytterligare bredd på studien. Exempelvis är Ismail

komiker, Timell snickare och programledare, och Lambertz jurist. Kändisskapet definierades på så sätt inte nödvändigtvis baserat på den bransch de var verksamma inom, även om majoriteten av dem arbetat inom underhållnings- och nöjesbranschen. Begreppet känd refererar snarare till rollen som välkända offentliga personer av viss status.

När det kommer till tillvägagångssättet valdes fyra tidningar som skulle behandlas, samt de män som skulle undersökas, ut. Därefter påbörjades eftersökningen av tidningsartiklar om männen och deras brott varigenom de specifika artiklarna sedan valdes ut. Redan innan urvalet tydliggjordes det mellan författarna att artiklar som aktivt innehöll personliga åsikter från skribenten som i exempelvis opinionsartiklar inte var av intresse, då fokus i detta arbete handlar om hur kändisen porträtteras i generell medierapportering och nyheter. Här valdes också att inte inkludera videos eller liknande som till stor del även fanns på tidningarnas hemsidor då strukturen kunde se lite annorlunda ut, när det exempelvis kom till experter som inkluderade personliga åsikter eller liknande. Därefter valdes de artiklar som innehöll uttalanden från kändisen och det eventuella offret ut, samt ett par artiklar som rörde händelserna i fråga som mannen stod anklagad för. Efter detta började sökandet efter de kategorier och teman som återkom och var genomgående i artiklarna.

3.3. Tematisering

Tematiseringen skedde genom att materialet bearbetades i flera omgångar, först generellt och överskådligt, för att sedan smalna av och bli mer specifikt. Artiklarna lästes alltså först i sin helhet ett antal gånger för att kunna skapa en överblick utan fokus på att identifiera olika teman (Vaismoradi et al. 2016, s. 101-102). Efter att det gjorts lästes varje enskild artikel mer noggrant där fokus låg på att utläsa olika formuleringar som stack ut, ansågs särskilt intressanta eller som var värdefulla i förhållande till utformandet av olika teman. Genom att finna genomgående tendenser och mönster i olika uttalanden som männen själva gjorde, samt hur media valde att framhålla och rapportera deras uttalanden, information om dem, anklagelserna mot dem samt offren, i en stor andel av materialet kunde fyra olika teman definieras: *Högstatusprofilen, förnekande av ansvar eller offer, sexualbrottslingen och mannen som offer.*

3.4. Etiska överväganden

Under arbetets gång var det viktigt att vid flera tillfällen uppmärksamma och diskutera den etiska aspekten av arbetet, och huruvida studien kan komma att leda till risk för skada eller liknande för någon av de inblandade parterna. För att hantera dessa funderingar så användes de fyra etiska principerna som bör appliceras på arbeten av detta slag, nämligen; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2002, s. 6). Informationskravet innebär att de deltagande i undersökningen ska ha fått ta del av information rörande deras roll i undersökningen, att deltagande är frivilligt och att man när som helst har rätt att avbryta. Även annan information som kan komma att spela in i beslutet kring deltagandet ska delges (Vetenskapsrådet 2002, s. 7-8). Dock ser kravet inte riktigt likadant ut när de rör redan offentliga uppgifter, utan då krävs att en bedömning görs kring om arbetets användning och sammanställning av dessa uppgifter kan påverka de inblandade.

Samtyckeskravet handlar i sin tur om att deltagarna i fråga själva ska ha rätt att bestämma kring sin medverkan (Vetenskapsrådet 2002, s. 9), dock behövs inte samtycke efterfrågas då det berör information som tas från massmedia, och alltså redan är publicerad och tillgänglig för allmänheten. Nästa krav är konfidentialitetskravet (Vetenskapsrådet 2002, s. 12-13) som handlar om att eventuella personuppgifter ska behandlas på ett sådant sätt att utomstående inte genom arbetet kan identifiera deltagarna. Sista kravet är nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2002, s. 14) som innebär att de uppgifter som samlats in kring enskilda individer inte sedan får användas för andra ändamål.

Då denna studie behandlar material som redan är publicerat offentligt i form av tidningsartiklar som allmänheten kan ta del av innebär det att varje deltagare inte behöver informeras på det sätt som krävs inom informationskravet, och om det inte vore offentliga uppgifter. Dock är det viktigt att ändå göra en viss bedömning kring hur studien skulle kunna påverka andra, inte minst personerna som är en del av studien då eventuella uttalanden dessa gjort har analyserats. Eftersom allt material är offentliga uppgifter som också redan skrivits och diskuterats en hel del kring är det däremot inte heller så att denna studie lyfter någon ny information eller liknande. Vad gäller samtyckeskravet blir detta inte riktigt relevant, då de personer och den information som diskuteras redan framtagits av media och därför inte kräver samtycke. Detsamma gäller konfidentialitetskravet, då uppgifterna som används inte

är förstahandsinformation, utan offentliga sedan innan, samt att studien här också valt att vara försiktiga med angivandet av namnen på de personer som anklagat männen.

4. Resultat och analys

I avsnitten nedan kommer ett urval av citat som tydligt ansågs representera de identifierade temana att presenteras och analyseras med utgångspunkt i den tidigare forskning som redogjorts för inom ämnet, samt teorierna om ideala offer och gärningspersoner, media och brott, samt neutraliseringstekniker. Det förekom självfallet citat som föll under de olika teman som inte presenteras i studien, detta på grund av materialets omfång i relation till studiens storlek, och därför valdes endast de citat som ansågs mest relevanta för framställningen av temat ut. Följande del av studien är strukturerad enligt de teman som identifierades, d.v.s.; *Högstatusprofilen, Förnekande av ansvar eller offer, Sexualbrottslingen, samt Mannen som offer.*

4.1. Högstatusprofilen

Något som var tydligt genomgående i en stor del av materialet var betoningen av den kände mannens status. Ofta lyfts hans framgångsrika karriär fram genom att meriter och yrkestitlar listas, eller så nämns det hur välkänd och folkkär han är hos allmänheten. I flertalet artiklar beskrivs och refereras exempelvis Roberto till som en "tv-stjärna" (Malm et al. 2020) med "flera lukrativa programledarjobb på TV4" (Malm et al. 2020), vilket snarare lägger fokus på hur framgångsrik och känd han är istället för det brott han är anklagad för (se även: Tanha & Granlund 2021). Ytterligare ett exempel är i citatet nedan där journalisten framställer Ismail som en riktig superstjärna och är noga med att lyfta fram hans många och stora framgångar. Samma typ av fokus läggs också på Ismails personlighet där det beskrivs hur trevlig och självsäker han upplevs.

Han var programledare i P3, skrev krönikor i SvD, gjorde succé med sin och Magnus Betnérs turné "En skam för Sverige" och hade samma sommar tilldelats svenska FN-förbundets pris för mänskliga rättigheter. Senare skulle han leda två egna programserier i SVT och utses till Sveriges mäktigaste twittrare, före bland andra Zlatan Ibrahimovic, Hans Rosling, Annie Lööf och Carl Bildt.

Jag uppfattade honom som trevlig, men också självsäker och lite självupptagen på det sätt som kända personer ofta är. Jag har som journalist aldrig följt någon som blivit så

uppvaktad av främlingar – säkert en gång i minuten kom det fram någon och ville ta en selfie (Svanell 2021).

I fallet med Lambertz återfinns tydliga exempel på hur just högstatusprofilen betonats särskilt. I samtliga av de studerade artiklarna har Lambertz yrke som jurist uppmärksammats, ofta i anslutning till värdeladdade ord, så som “toppjuristen”, “Sveriges mest namnkunniga” (Hjertén 2021) och liknande betoningar (se även: Olsson et al. 2021; Mossige-Norheim, Wiman & Sjöshult 2021). I samband med det har även hans yrkeskarriär uppmärksammats genom att media radat upp de höga positioner och titlar han haft inom sin yrkesroll genom åren.

Göran Lambertz har i dryga 40 år jobbat med juridik. Han har varit hovrättsassessor i Svea hovrätt, har jobbat på justitiedepartementet, varit Justitiekansler, och justitieråd i Högsta domstolen (Hjertén 2021).

Den våldtäktsanklagade toppjuristen är Göran Lambertz, tidigare justitieråd i Högsta domstolen och justitiekansler (Mossige-Norheim, Wiman & Sjöshult 2021).

Även Arnault beskrivs i ljuset av sina professionella prestationer vilket läsaren får ta del av i citat som det nedan. Detta får honom att framstå som en person av hög status och aktning, speciellt då läsaren får ta del av honom i en regal kontext.

Nyligen utsågs Kulturprofilen – med stöd av kulturdepartementet – till riddare av första klassen i en kunglig orden, och han mottog sin medalj av kulturminister Alice Bah Kuhnke. I slutet av 2000-talet tilldelades han även ett kulturpris från ett av Sveriges främsta förlag (Gustavsson 2017).

Även om det ofta användes mer generellt neutrala begrepp kring Timell finns det ett par tillfällen då man använt sig av uttryck som betonat hans höga status. Ett tydligt sådant exempel är när man valt att hänvisa till Timell som den “folkkäre programledaren” (Trus, Micic & Tagesson 2017). Ett annat inte lika direkt exempel kan ses i citatet nedan där journalisten väljer att betona att Timell är programledare för ett program som är en mångmiljonsuccé, något som i sin tur också betonar att han är en högstatusprofil.

Skandalen kring Martin Timell gällande sexism, rasism och homofobi under och i samband med inspelningarna av mångmiljonsuccén “Äntligen hemma” och “Deal or no deal” har den senaste veckan skakat såväl programledaren själv som TV4 (Roos 2017).

Sammantaget går det alltså att utläsa en tydlig tendens i media att nästintill glorifiera, eller åtminstone vara noga med att nämna den anklagade mannens meriter. Det fjärde kriteriet i Christies (1986, s. 19) teori om att förövaren är skrämmande, elak, ond blir här relevant att analysera. Genom att media tar upp och särskilt betonar männens karriärer, meriter och popularitet, många gånger återkommande i samma artikel, avvärjar det hotet som annars, enligt teorin, måste finnas runt gärningspersonen för att denna ska uppfattas som en ideal föröväre. Denna typ av framställningar av männen som välkända, framgångsrika och omtyckta ökar sannolikheten att anklagelserna ifrågasätts eftersom läsaren påminns om sin egen relation till den kände mannen, och eftersom de upplever det som att de själva känner honom på en viss nivå upplevs han som mycket mindre skrämmande och därför mycket mindre benägen att vara en föröväre. Att påminna om deras status skapar därför en ökad trovärdighet för mannen i allmänhetens ögon, vilket även bidrar till att dennes uttalanden och förnekanden av handlingen anses mer trovärdiga.

Temat högstatusprofil bör även analyseras i förhållande till det Jewkes (2015) beskriver om media och brott. Jewkes (2015 s. 57) förklarar att en händelse tenderar att uppmärksammas mer om en känd person kan kopplas till den, och att kända personer därmed inte behöver begå lika märkbara brott. Det har varit tydligt att alla dessa fall har dragit till sig stor uppmärksamhet i media. Det faktum att männens kända roller har betonats särskilt genom att uppmärksamma läsaren på karriärer, prestationer eller folkkär status kan tydligt visa på hur media väljer att lägga stort fokus på rapporteringen om dessa män på grund av deras kändisskap. I många fall betonas också deras status som känd i början av artiklarna eller genom värdeladdade i ord i anslutning till deras namn, vilket gör att läsaren direkt uppmärksammar att artikeln handlar om en känd person. Man kan således utgå ifrån att det troligen inte hade lett till samma mediala uppmärksamhet hos allmänheten om artiklarna istället hade börjar med en beskrivning av handlingen, utan att ange någonting om personen som utfört den.

Jewkes (2015 s. 57) menar även att en nyhet tenderar att uppmärksammas ytterligare då den handlar om en känd person i en sexuell kontext. Eftersom brottsanklagelser som riktats mot männen i studien alla varit av sexuell natur kan man anta att detta bidrar till ett ännu högre nyhetsvärde, som därav lett till den stora mediala uppmärksamheten. Anklagelserna mot männen har varit för brott såsom våldtäkt och sexköp, vilka är brott som begås i stor omfattning. Sällan ser man nyheter eller media lägga stort fokus på våldtäkter eller sexköp som begås av en vanlig civil person, om det inte varit brott av särskilt allvarlig natur, men särskilt inte om det enbart är riktade anklagelser.

4.2. Förnekande av ansvar eller offer

Under studien förekom flera exempel på framförallt neutraliseringsteknikerna *förnekande av ansvar* och *förnekande av offer* (Sykes & Matza 1957, s. 251-252), där man alltså i artiklarna fört fram information som bidragit till ett förnekande till det brott som den anklagade ska ha begått. Förnekandet sker genom att man antingen förminskat eller på annat sätt bortförklarat mannens ansvar för de handlingar han anklagats för, eller förekomsten av offer. Männens ageranden kanske tillskrivs externa faktorer eller omständigheter utom hans kontroll, vilka på så sätt bidrar till att fria honom från ansvar. Förnekandet av offret sker exempelvis genom att formuleringar, information eller påståenden lyfts fram med avsikt att minska offrets trovärdighet. Neutraliseringsteknikerna har speciellt uppmärksammats i uttalanden av exempelvis den anklagade förövaren själv, men även i många fall av den anklagades advokat.

4.2.1. Självskadebeteende och gentlemän

Ett tydligt första exempel på dessa förnekande av ansvar kan man se i Robertos uttalande kring sitt brott, där han bland annat säger att övergrepp han varit med om som liten har resulterat i diverse problem för honom i nuet.

- Det har inte med sex att göra, påstår Paolo Roberto och säger att det inte har med henne att göra- och syftar på kvinnan han köpte sex av.
- Det har alltid funnits ett kryphål i mitt liv, säger han (Malm et al. 2020).
- Det är det här självskadebeteendet som jag alltid har haft i mitt liv. Som grundar sig i övergrepp som jag blev utsatt för när jag var liten. (Ek & Granlund 2020).

Genom att säga att han har ett självskaðebeteende, och på så sätt tillskriver en patologisk orsak till sitt brottsliga agerande, öppnas möjligheten plötsligt för att det är en slags sjukdom som ligger till grund för att handlingen begicks, där budskapet är att det är något som Roberto själv varken kan rå för eller kontrollera, och därför inte heller kan eller bör hållas ansvarig för. Då Roberto tar upp omständigheter och händelser från sitt tidigare liv som en förklaring till sitt beteende och sina handlingar, uppstår en form av ansvarsförskjutning som ligger i linje med neutraliseringstekniken förnekande av ansvar (Sykes & Matza 1957, 251). Om inte dessa omständigheter hade drabbat honom som liten hade han inte heller utfört sexköpet nu, och eftersom han inte kunde rå för dessa omständigheter som skedde, så kan han heller inte ta ansvar för de handlingar som de resulterat i idag.

Även i artiklar gällande Timell kan man se exempel på förnekande av ansvar eller offer (Sykes & Matza 1957, s. 251-252). I diskussionen kring ett tillfälle då han ska ha fört upp sina fingrar i en kollegas underliv på en personalfest beskriver Timell att han ska ha varit orolig för att kvinnan i fråga ställt sig upp i en badtunna som de suttit i tillsammans och att hon därmed skulle råka göra sig illa. Timell uttalar sig:

- Sen när hon ska sätta sig igen då tar jag emot henne för jag, det fanns inga säten i den här tunnan utan det var en gentlemannagrej. Han säger att han, möjligen, haft en hand på hennes skinka. - Men av säkerhetsskäl (Tagesson & Rapp 2018).

Han menar alltså att han inte hade för avsikt att föra, eller överhuvudtaget förde, in handen i kvinnans underliv utan bara ville hjälpa henne så hon inte skulle göra sig illa. Han förskjuter på så sätt bort ansvaret för sina handlingar genom att ha en alternativ förklaring, trots kvinnans utsaga och att andra ögonvittnen tydligt märkte av att han gjort kvinnan obekväm i badtunnan (Tagesson & Rapp 2018). Vidare kan man se en förskjutning av ansvaret och förnekande av den skada han orsakat offret genom att Timell beskriver att det han anklagats för inte är något speciellt allvarligt.

- Herregud. Jag är snickare. Jag har inte mördat någon. Jag har inte gjort något fullkomligt vidrigt, alltså knivskurit någon, eller något annat. Jag är anklagad för något som hände för tio år sedan. Så här viktigt kan det inte vara (Lagerwall 2017).

Att säga att han inte är en mördare och därför inte borde hållas ansvarig för detta kan ses som ett sätt att förminska och förneka allvaret i den skada som offret upplever att han orsakat henne. Han använder också förnekande av offer (Sykes & Matza, 1957 s. 252) då han menar att han inte gjort något allvarligt och drar då liknelser med brott som mord och knivvåld. Dessa är ju inte några brott som han har anklagats för, så liknelserna används endast för att förminska offrets upplevelser då "det kunde varit värre" eller "det finns folk som gör värre saker". Att säga att det inte kan vara så viktigt är vidare ett sätt för Timell att ta kontroll över narrativet och själv definiera vad som är viktigt eller inte för kvinnan, och på så sätt förneka existensen av henne som offer (Sykes & Matza 1957, s. 252). Genom att lyfta det faktum att han är snickare anspelar han på vem som anses som en ideal gärningsman. I hans mening kan alltså inte en snickare också vara en våldtäktsman, eftersom det senare för honom förmodligen endast kan utgöras av en person som uppfyller en bestämd uppsättning kriterier, vilket ligger i linje med Christies (1986, s. 19) teori. Att anspela på att sina egenskaper inte stämmer överens med dessa kriterier är ett sätt att rentvå misstankarna som riktats mot honom, och om han inte är en riktig gärningsman kan kvinnan inte heller anses vara ett riktigt offer. I verkligheten har dock yrke ingen betydelse för en persons benägenhet att begå våldtäkt, och Timell förlitar sig därför snarare på stereotyper och kulturella föreställningar än att ta ansvar för de handlingar han anklagats för.

-Jag har inte varit tillräckligt skicklig på att läsa av signaler. Och då har folk varit tysta och inte reagerat. Då har jag trott att det varit okej (Meijer & Pettersson 2017).

Timell förnekar här sitt ansvar genom att skylla på att ingen uppmanat honom att hans tidigare beteenden och uttalanden varit olämpliga, och då har han inte förstått att detta varit fel. Samtidigt som han också förklarar att vissa sagt ifrån men att han inte insåg att de menade allvar (Meijer & Pettersson, 2017). Genom denna typ av uttalande lägger Timell över ansvaret för sitt eget beteende på att folk i sin närhet inte varit tillräckligt tydliga med att säga till honom, vilket ligger i linje med Sykes och Matzas teori (1957, s. 251).

När det gäller fallet kring Arnault finns det också uttalanden som kan uppfattas som förnekande av offer eller ansvar. Exempelvis har Arnaults beteenden bortförklarats och bagatelliserats på grunderna av att "Han är en fransman, han kommer från en annan kultur" (Andersson 2018) eller "att uppvakta kvinnor är inte heller olagligt" (Andersson 2018), av folk i hans omgivning. Ansvaret för de våldtäkter han anklagats för läggs alltså här på

kulturella skillnader mellan Frankrike och Sverige i hur män uppvaktar kvinnor, inte på Arnault som individ. Hans advokat uttalar sig också om att hela brottmålet bygger på uppgifter som enbart kommer från målsäganden, vars bakgrund kan komma att påverka trovärdigheten.

Björn Hurtig vänder sig mot att målet helt bygger på målsägandens uppgifter och noter att hon har stor vana av att formulera sig och har skrivit en "berättelse om hårdfört sexuellt beteende som professionell författare" (TT 2019).

Genom att säga att målsägande formulerar beskrivningen av övergreppet som en författare förlorar hennes historia trovärdighet, eftersom att den liknas vid fiktion, och han förnekar därmed hennes offerskap (Sykes & Matza 1957, s. 252). Det underliggande budskapet blir också att då ett offer träder fram och berättar om övergrepp de blivit utsatta för, så är det mer troligt att de hittar på än att de talar sanning. Att underminera hela kvinnans upplevelse och uttalande gör att hon inte längre blir ett legitimt offer, och saknas det ett legitimt offer saknas också en legitim förövare. Denna relation mellan offer och förövare går att finna belägg för i Lindqvist (2019, s. 37-38) studie, då det framgår att kvinnor som träder fram med anklagelser riskerar att bli bemötta som hämndlystna lögnerskor, och deras utsagor eller offerskap tenderar därför att ifrågasättas. Vidare fortsätter advokaten att säga:

- Man måste komma ihåg att den bygger i mångt och mycket på muntliga uppgifter och andrahandsuppgifter. Muntlig bevisning är som färskt frukt, den blir sämre med tiden. Det riskerar att smyga in en massa saker i det mänskliga psyket och i det mänskliga minnet efter som hand tiden går. Det kan vara svårt att veta vad som är mina egna minnesbilder efter att ha läst och hört saker i media.
- Det är gärningar som ligger långt bak i tiden och det saknas helt direkta vittnesiakttagelser och teknisk bevisning (Trus 2018).

I citatet ovan förnekar han förekomsten av offret genom att avvisa och ogiltigförklara de uppgifter som målsägande lämnat i fallet (Sykes & Matza 1957, s. 252). Att säga att hon blivit påverkad av media, att hennes psyke omformat hennes minne över tid, och andra liknelser är dels förminskande och underminerande, och dessutom skapar det tvivel gentemot hela målsägandens utlåtande. Advokaten menar alltså att hon och hennes uttalanden inte går att lita på då det gått såpass lång tid, vilket målar ut offret som lömsk och opålitlig (Jarlbro

2006, s. 44). Däremot används aldrig detta argument åt andra hållet, d.v.s. att Arnault mycket väl också kan minnas fel och faktiskt ha begått övergrepp.

4.2.2. Samtycke och falska anklagelser

Även i fallet med Lambertz återfanns intressanta uttalanden i media som kan kopplas till förnekande av ansvar och offer. I samband med att åtalet mot Lambertz lades ned och att han därmed släpptes från häktet kallade han själv till en presskonferens i sin trädgård. Media bevakade och sände denna live. I presskonferensen uttalar sig Lambertz om sin besvikelse på rättssystemet samt på polis och åklagares sätt att hantera våldtäktsfall generellt. Denna retorik kan kopplas samman med neutraliseringstekniken fördömande av fördömare (Sykes & Matza 1957, s. 252) som då innebär att förövaren riktar kritik mot samhällets makthavare eller andra med inflytande, på grund av att han också ser sig själv som ett offer. Lambertz riktade kritik mot rättssystemets hantering av våldtäktsfall och ansåg att förövare inte behandlas med samma respekt som målsäganden gör (Olsson et al. 2021). Ett tydligt exempel är då Lambertz uttalar sig om att rättssystemet blivit lurade av kvinnans berättelse, vilket både belyser hans kritik mot rättssystemet samt det faktum att uttalandet även framställer offret som icke-trovärdig:

- De tog hennes berättelse med hull och hår och var totalt lättlurade. De ställde inga svåra frågor, menar han (Olsson et al. 2021).

Uttalanden om offret personligen har i Lambertz-fallet förekommit flertalet gånger i media även tidigare under processens gång, främst av Lambertz advokat. Nedan följer två sådana exempel:

- Kvinnan har tidigare anmält två andra män för våldtäkt i två olika fall. I det ena fallet dömdes mannen i tingsrätten, men friades i hovrätten. Det andra fallet gick aldrig till rättegång (Mossige-Norheim, Wiman & Sjöshult 2021).
- Jag vet att målsäganden varit inblandad i åtminstone tre utredningar gällande våldtäkt på fyra år och det är anmärkningsvärt och ger skäl att tänka efter lite, menar Ola Salomonsson (Hjertén 2021).

Citaten ovan kan kopplas till neutraliseringstekniken förnekande av offer (Sykes & Matza 1957, s. 252) genom att fokus förskjuts till målsäganden och dennes trovärdighet. Advokatens påpekande av att kvinnan tidigare återfunnits i tre utredningar om våldtäkt på fyra år, i samband med att han betonar det som anmärkningsvärt och ger skäl att tänka efter ges allmänheten ett budskap att offrets trovärdighet både kan och bör ifrågasättas. Kvinnans tidigare sexuella historia eller eventuella övergrepp hon blivit utsatt för har ju ingenting att göra med det aktuella fallet, men advokatens ordval antyder att det faktum att hon tidigare anmält våldtäkter är något som kan minska hennes trovärdighet i det aktuella sammanhanget. I samband med ett sådant uttalande flyttas alltså fokus i medias rapportering från förövaren och dennes handlingar enbart på grund av vissa uttalanden som görs av förövaren och advokaten. Om man, som advokaten i detta fall gjorde, planterar tvivel mot offrets person och uttalanden så påverkar det bilden av henne som ett trovärdigt och idealt offer (Christie 1986, s. 19). Snarare vänds det till att det är kvinnan som hittar på, eller att hon tenderar att försätta sig själv i farliga situationer och därmed får skylla sig själv. Detta ligger även i linje med Jarlbros (2006 s. 42-44) forskning vilken fann att offer och förövare ofta presenteras på ett motsatt vis i media, och att offret gärna porträtteras som opålitlig eller medskyldig. Vidare belägg för detta narrativ går att finna i citatet nedan:

Han hävdade sin oskuld och kallade den kvinnliga juridikstudent som varit målsägande i fallet för ”lögnerska” och ”bedragerska” (Svenberg & Laurell 2021)

Precis som Jarlbro (2006, s. 42-44) diskuterar om porträttering av offret som den egentliga förövaren och förövaren som det verkliga offret, lyfter också Lindqvist (2019, s. 37-38) denna spegling. Offret framställs som lögnaktigt och opålitligt eller som att hon är ute efter att sabotera för mannen, medan förövaren framstår som det verkliga offret som blivit utsatt för en hämndaktion. Den målsägande kvinnan var en juriststudent som fått hjälp med juridiska frågor av Lambertz, och övergreppet skedde då de tillsammans blivit berusade under julafton. Efter att kvinnan anklagat honom för att ha våldtagit henne uttalar sig Lambertz om hennes samtycke på följande sätt:

Efter att först avvisat hans närmande tog kvinnan sedan initiativ till samlag, hävdar han.

- Det rådde ingen som helst tvekan att hon ville, säger Göran Lambertz (Olsson et al. 2021).

Uttalandet beskriver att då Lambertz och kvinnan blev berusade hade kvinnan till en början avvisat hans närmande, men att hon sedan skulle ha tagit initiativet själv. Det framställs alltså som att det inte ligger något ansvar för att samlaget genomfördes på Lambertz, eftersom det egentligen var kvinnan som tog initiativet till det. Vidare menar Lambertz att det inte fanns något tvivel på kvinnans samtycke. Ansvar skjuts alltså även i detta fall från Lambertz till kvinnan. Även här finns kopplingar till Lindqvist (2019, s. 43), som lyfter hur det kvinnliga offret för sexualbrott i mediala kontexter ofta lyfts fram som aktiv deltagare, och därför också medskyldig till händelsen, vilket är mycket relevant i förhållande Lambertz fall och till uttalanden i samband med fallet.

Även Ismail kan ses använda sig av neutraliseringsteknikerna för att förneka att han gjort något mot någons vilja. Ismail beskriver exempelvis:

Jag har aldrig någonsin upplevt att jag har gjort något mot någons vilja. Och jag vet att det aldrig har varit utan någons tillåtelse. Jag har trott att jag alltid har varit schysst och respektfull./.../Det är inte nödvändigtvis helt okomplicerat med relationer, särskilt inte när sex är inblandat. Jag tror att människor alltid tänker att det är rätt tydligt vad man själv vill och tycker och tänker. Men det är kanske inte alltid så (Svanell 2021).

Här kan man se både förnekande av ansvar och skada (Sykes & Matza 1957, s. 251-252) då Ismail förklarar att han inte upplevt att han gjort något mot någons vilja och anser att det kan vara svårt att alltid bete sig på rätt sätt när sex är inblandat. Genom att påstå att han med säkerhet vet att han aldrig gjort något utan samtycke frånskjuter han sig ansvaret för de anklagelser som riktats mot honom. Genom att dessutom antyda att sexuella relationer är komplicerade skapar han en slags gråzon där det kan tolkas som att han menar att tvivelaktiga sexuella handlingar kan utföras utan att de räknas som övergrepp, och därför också utan att den anklagade kan bära någon skuld. Han lyfter själv att hans uppfattning är att man tänker att det är tydlig kring vad man vill eller tänker när det kommer till sex, men att det kanske inte alltid är så. Detta ifrågasättande kan uppfattas som ett sätt att lägga ansvaret på den andra parten i sexakten, eftersom det indirekt signalerar att det var hennes fel för att hon inte var riktigt tydlig, och därmed har han rentvåtts från ansvar. Denna ansvarsfördelning nämns av Lindqvist (2019, s. 43) som menar att kvinnan ofta uppfattas som en aktiv deltagare i, och därför medskyldig till, övergreppet. Det kan alltså uppfattas som att det han säger innan

mestadels handlar om att förneka att han skulle gjort något fel. Ismail går även emot anklagelserna genom att ifrågasätta att det ens skulle ha skett ett brott:

Det är en sak att man kan uppfatta saker som har hänt på olika sätt. Men när någon bara hittar på är det svårt att bemöta. Det är som att jag hade blivit anklagad för att flyga (Svanell 2021).

Här kan man se det som att Ismail menar att kvinnorna hittar på saker de påstår ska ha hänt, vilket är en form av förnekande av ansvar (Sykes & Matza 1957, s. 251). Att hans kommentar här kan ses som ett sätt för honom att förneka ansvar beror på att han då skjuter bort ansvaret från sig själv till att kvinnorna ljuger om vad som hänt, och att det inte är något som han kan påverka. Detta stämmer även överens med Jarlbros (2006, s. 44) och Lindqvists (2019, s. 37-38) resonemang, som båda menar att kvinnan tenderar att målas ut som lögnerska.

4.3. Sexualbrottslingen

Trots att det i medias rapporteringar återfanns vinklingar som porträtterade den anklagade förövaren i ett mer ursäktande och glamoriserat ljus förekom också formuleringar och ordval som istället syftade till att ställa honom till svars, och som inte undvek att uppmärksamma allvaret i anklagelserna. Det visade sig tydligast genom att media lyfte offrens historier eller rapporterade om vilken brottslig handling som mannen anklagats för, samt i vissa fall hur handlingen genomförts eller mer precist vad mannen anklagats ha gjort som gett upphov till att det anses brottsligt. Det gäller även situationer då mannen gått med på att bli intervjuad av journalister, och att de då har ställts frågor som ställer honom till svars samt håller honom ansvarig för de anklagelser som riktats. Sammantaget kan dessa beskrivningar alltså anses porträttera mannen som sexualbrottsling.

4.3.1. Insats torsk och ett invariant beteende

Ett exempel på när mannen framställs som en sexualbrottsling är då Roberto gjorde en intervju med SVT där han erkände att han köpt sex:

När Strömstedt frågar om han tänkt på att det kan handla om organiserad brottslighet och människohandel leder Paolo Roberto in intervjun på vad han kallar för sitt ”självskadebeteende”.

Men Jenny Strömstedt pressar Paolo Roberto och säger att det handlar om hans kvinnosyn och syn på prostitution. Han säger att han inte funderade över vem kvinnan var eller var hon kom ifrån (Ek & Granlund 2020).

Brydde du dig någonting om att det här är en kvinna i en utsatt situation från ett av Europas fattigaste länder? (Bolling et al. 2020)

Intervjuaren Jenny Strömstedt riktar här åter fokuset på Robertos brottsliga handlingar och kvinnosyn när han försöker vända det till att han köpt sex p.g.a. sitt "självskadebeteende" (Ek & Granlund 2020). Hon ställer honom till svars för om han inte reflekterat över de sekundära brottsliga konsekvenser som prostitution kan leda till, såsom människohandel, trots Robertos försök till ansvarsförskjutning. Vidare säger Roberto själv att:

Du köper en annan kvinnas kropp, säkert nån som är dittvingad eller... hon är inte där för att det är jättetrevligt (Ek & Granlund 2020).

En intressant skildring som framgår i detta är det faktum att han indirekt genom sitt uttalande bekräftar kvinnans roll som offer, inte nödvändigtvis i relation till honom, men snarare genom den situation hon befinner sig i. Även polisen bekräftar i media att kvinnan i fråga mår mycket dåligt och känner skam kring att hon sålt sex vilket till viss del bekräftar Paolos uttalanden (Clason et al. 2021). Eftersom sexköp juridiskt sett saknar offer säger det en del om den sociala medvetenhet som ändå finns hos allmänheten och i den politiska debatten gällande prostituerades utsatthet. Något som vidare framkommer i citatet nedan:

Sedan 2018 gör den så kallade samtyckeslagstiftningen att sexköpare också kan dömas för oaktsam våldtäkt, om personen inte säkerställt att den andra deltar frivilligt./.../Han tycker också att det i dag finns tillräcklig kunskap om hur många prostituerade från fattiga länder lever i Sverige för att fler sexköpare skulle kunna misstänkas för oaktsam våldtäkt (Malm et al. 2020).

Vidare hålls Roberto i flertalet artiklar ansvarig för det brott han anklagades för och dessutom erkänt genom att medierna vid flertalet tillfällen lyfter brottets allvar och dess juridiska följder, vilket förtydligar allvaret i hans ageranden och fastställer bilden av honom som en sexualbrottsling.

Tillslaget mot Paolo Roberto var resultatet av en polisoperation med mål att avslöja sexköpare i Stockholm, som fått namnet "Insats torsk". Han greps vid 19-tiden på torsdagen, när han lämnade en fastighet på Östermalm där en kvinna från "ett av Europas fattigaste länder" sålt sexuella tjänster./.../

- De döms för köp av sexuella tjänster. Straffet för det brottet är böter eller fängelse i högst ett år, säger Mats Eriksson, presstalesperson vid Stockholmspolisen (Malm et al. 2020).

Tar du dig rätten att köpa dig tillträde till en annan människas kropp så kommer vår målsättning alltid vara att gripa dig (Bolling et al. 2020).

Genom att man får läsa om Roberto i en kontext som denna, där ord som starkt förknippas med polisiärt arbete och som man annars tar del av i kontexter som gäller brottslighet cementerar det bilden av Roberto som en sexualbrottsling. Genom att läsaren dessutom får ta del av de juridiska följderna som brottet resulterar i förstärker det allvaret i situationen. Då Roberto även inkluderas i en polisoperation med namnet "Insats torsk", vilket är ett ord med negativ laddning och starka kopplingar till en sexuell förövare, stärks läsarens uppfattning om allvaret i de brottsliga handlingar Roberto utfört (se även: Clason et al. 2020; Rapp & Mohlin 2020).

I samband med hovrättsdomen mot Jean Claude Arnault rapporterade media om övergreppet, där den utsatta kvinnan uttalade sig om den brottsliga handlingen Arnault dömts för. Det beskrevs hur kvinnan och Arnault fick kontakt med varandra genom att ha varit i samma sällskap under en kväll på ett konstvernissage och efteråt på en bar. Intresse visades från båda sidor vilket ledde till att sexuella handlingar inleddes senare under kvällen. Kvinnan beskriver sedan hur det tog en vändning.

Helt plötsligt tog han ett kraftigt tag om nacken och trycker ner sitt kön i halsen, uppger kvinnan (Johansson 2018).

I samband med detta beskriver kvinnan hur Arnault var så pass hårdhänt att hon inte hade en chans att ta sig loss, samt att han tryckte ned hennes huvud så hårt att hon inte fick någon luft och därav började kräkas och gråta. På grund av det blev hon rädd, chockas och passiviserad,

vilket ledde till att de fortsatte ha sex. Då kvinnan inte kunde andas och började kräkas beskriver hon det som att Arnault tog ett grepp om hennes hår och förde hennes huvud utanför sängkanten, samt att “det var som ett invariant beteende hos honom” (Johansson 2018) att göra på detta sätt. Ett sådant uttalande ger upphov till framställningen av att Arnault varit i liknande situationer förut och därmed att han utfört liknande handlingar tidigare, eftersom han visste hur han skulle hantera det faktum att kvinnan började kräkas. Även andra berättelser om sexuellt våld från ett flertal olika offer framkommer i materialet, och bidrar till att cementera bilden av Arnault som en sexualbrottsling (se även: Trus & Stenquist 2018).

- Han sa inte många ord innan han ganska hårt tryckte upp handen mellan mina ben och gjorde... en pussy grab, och liksom grävde. Och det fanns inget som motiverade händelsen, den hade inte föregåtts av någon flört eller beröring på armen. Det var bara en hand rakt upp i underlivet, säger Gabriella Håkansson (Gustavsson 2017)

Han kunde bli sexuellt våldsam utan att vi kommit överens om det. Ta stryptag och ge mig örfilar. Men jag sa inte stopp. Jag kände att jag ville dö och då kunde han lika gärna fortsätta, så jag såg det inte som övergrepp (Gustavsson 2017)

Utsagorna ovan kommer ifrån två olika kvinnor, och med avstamp i Christies (1986) teori finns det en relevant skillnad i deras berättelser. Mannen porträtteras likväl som en sexualbrottsling i bägge, med ordval som “tryckte” och “sexuellt våldsam” (Gustavsson 2017) i beskrivningen av händelserna (Lindqvist 2019, s. 33). Däremot framgår det tydligt i det första citatet att kvinnan inte hade gjort något för att uppmana Arnaults ageranden, vilket gör henne till ett mer idealt offer (Christie 1986, s. 19). Den andra kvinnan däremot uppger själv att hon inte sade stopp eller inte såg det som ett övergrepp på grund av sitt dåliga psykiska mående vid tillfället. Inte bara gör det att bilden av henne som legitimt, idealt offer inte blir lika övertygande, utan också att Arnaults status som förövare inte blir lika ideal (Christie 1986, s. 19). Det andra utlåtandets trovärdighet vilar alltså på övertygelsen om att en förövars status inte står i relation till offrets legitimitet, vilket till stor del går emot idéer hos både Christie (1986, s.19), Lindqvist (2019) och Jarlbro (2006), vilka, med utgångspunkt i sin respektive forskning, menar att det andra offrets historia inte bör framstå som lika legitimt.

Däremot får läsaren ta del av en tillräckligt övertygande illustration av Arnault som förövare för att han ändå ska uppfattas som en sexualbrottsling, och de beskrivningar av sexuellt våld

som han utsätter henne för väger i denna kontext tyngre än det faktumet att hon inte uppfyller alla kriterier för ett idealt offer. Även kvinnans psykiska tillstånd kan ses som en förmildrande omständighet som ökar hennes offerstatus, eftersom det passar in på Christies (1986, s. 19) första kriterium om att offret är svagt i relation till sin förövare, samt det fjärde kriteriet om att gärningspersonen är skrämmande och ond. Utsagan gestaltar alltså komplexiteten i relationen mellan förövare och offer, som i stor utsträckning, men uppenbarligen inte helt och hållet, ses som en dikotomi. I detta fall reduceras inte Arnaults status som förövare så mycket trots att kvinnan i fråga inte stämmer överens med bilden av det ideala offret.

4.3.2. Tänk på karriären

När det gäller Timell återfinns ett antal artiklar som lyfter allvaret med det han anklagats för, både gällande specifika händelser som sexuella ofredanden, samt mer generella sexistiska, rasistiska och homofobiska uttalanden. En tydlig gestaltning av offrets berättelse är i en artikel avseende en personalfest, där kvinnans samt vittnens berättelser ges stort utrymme (se även: Flores et al. 2018). Det beskrivs hur Timell under kvällen dragit grova skämt och varit rejält berusad. Kvinnans beskrivning av händelsen i badtunnan tas sedan upp. Där beskrivs att hon tillsammans med Timell och några andra kollegor sitter i badtunnan och när en kollega ber henne om en tändare ställer hon sig upp för att sträcka sig efter den.

- Och när jag skulle så då sätta mig ner, då satt Martin liksom såhär, på kanten i princip. Då tog han sin hand och tog den ned för min rygg, in på insidan av mina bikinitrosor, och tog hela sin hand och sina fingrar och körde upp dom innanför, alltså i mig, mellan mina ben. I vaginan. Han tog sin andra hand, sin vänstra hand och satte den liksom mot min höft lite, så att han tryckte till, berättade kvinnan för polisen (Tagesson & Rapp 2018).

Det beskrivs också av vittnen att kvinnan var skärrad när hon berättade om händelsen och att Timell på andra sätt betett sig konstigt under festen, exempelvis gått omkring naken. Vidare beskrivs det hur kvinnan ska ha blivit uppsökt av Timell efter festen och ha fått höra att om hon vill göra karriär så är det viktigt att hon minns rätt kring det som hänt (Tagesson & Rapp 2018). Denna porträttering stämmer överens med det Lindqvist (2019, s. 34-35) kallar

“mannen som svin”, där media rapporterar om bristande karaktär och moral hos mannen som ett sätt att förstärka bilden av honom som sexualbrottsling.

Hur man här valt att framställa Timell och kvinnan i fråga, samt deras respektive versioner av händelsen kan till viss del bidra till framställningen av Timell som just en förövare och kvinnan som offer. Här väljer man till stor del att lyfta att kvinnan inte gjort något som kan bidra till att man kan klandra henne för det som hänt. Kvinnan beskrivs också som “svag” i relation till Timell, dels för att hon är kvinna, men främst på grund av obalansen i makt mellan dem. Dessa aspekter bidrar till att kvinnan uppfyller ett antal kriterier i Christies (1986, s. 19) teori om ideala offer, och att Timell därmed också kan ses som ideal förövare. Exempelvis är den ideala förövaren skrämmande, något som kvinnan och de andra till viss del verkar uttrycka gällande hans beteenden tidigare under kvällen, då han enligt dem dragit grova skämt, varit rejält berusad och gått omkring naken. Dock finns det aspekter som går emot att Timell är en ideal förövare och kvinnan ett idealt offer, exempelvis det faktum att parterna känner varandra sedan tidigare, vilket inte stämmer överens med kriterierna för de ideala offret och förövaren.

En annan gestaltning av Timell som förövare framkommer av en annan kvinna som anklagat honom för sexuellt ofredande då de mötte varandra utanför en toalett då båda befann sig på samma flygplan.

- Han frågade om jag ville ha ”någon landad på mig” och ”någon landad i mig”. ”Kom, business class-toaletten rymmer oss båda och då kan vi nästan säga att vi varit med i 20 000 meters-klubben”. Sedan nöp han mig i rumpan och tog mig på ena bröstet. Vi kände inte varandra sedan tidigare och jag blev väldigt förvånad och kränkt. Det var så dumt sagt och jag gick därifrån. Jag kände bara: ”vem tror han att han är?” (Trus, Micic & Tagesson 2017).

Även i detta citat blir bilden av Timell som sexualbrottsling betonad, eftersom läsaren får ta del av de trakasserande ord och handlingar han bemött kvinnan med, samt då det framgår att de inte kände varandra sedan innan. Timells status som en ideal förövare gestaltas här i hög grad eftersom alla kriterier enligt Christies (1986, s. 19) teori uppfylls. De kände inte varandra, offret är en kvinna, förövaren uppfattas som hotfull, offret har ägnat sig åt en

legitim verksamhet, och offret har vid händelsen befunnit sig på en plats hen ej kan klandras för att vara på.

Ismails fall är ett annat exempel på när offren fått möjlighet att belysa sin version av anklagelserna (se även: Delin & Bouvin 2017). Ismail får en del tuffa frågor som ifrågasätter hur det kommer sig att ett flertal personer kunnat uppleva att Ismail utsatt dem för sexualbrott, utan att det skulle finnas någon sanning i det. Mest relevant när det kommer till framställningen av Ismail är det utrymme som offren fått i materialet för att dela med sig av sin syn på anklagelserna, och att han anser att han inte har något att sona för. Ett av hans offer förklarar:

Det han påstår- att dessa mål blivit grundligt prövade och nedlagda i brist på bevisdet är en lögn. Jag klarade inte av att gå vidare med mitt ärende då mitt psyke tog för mycket stryk. Därför lades det ner. Jag har både vittnen och bevismaterial. Jag blev våldtagen av Soran ett par månader före metoo, jag mådde otroligt dåligt och när rörelsen satte fart fick jag den styrka jag behövde för att anmäla, men uppenbarligen inte tillräckligt för att klara av att gå vidare (Svanell 2021).

Kvinnan beskriver vidare att då hennes anmälan läckte ut i media blev det för mycket för henne genom att ständigt bli kontaktad av journalister samt genom att själv läsa om övergreppet i tidningarna. Även andra offers anklagelser belyses, exempelvis beskrivs det hur Ismail enligt en kvinna ska ha hotat med att förstöra hennes karriär samt hänga ut henne om hon berättar för någon vad han utsatt henne för. I samband med detta ska han enligt offret ha förklarat att ingen skulle tro på henne eftersom han har ett stort kontaktnät och på grund av att han anses som en förnuftig människa av samhället i stort (Svanell 2021). Enligt offrens anklagelser kan man betrakta det som att Ismail framställs som en ideal förövare och offren som ideala offer (Christie 1986, s. 19). Exempelvis har Ismail enligt ett av offren tydligt hotat henne med att hon är svag i relation till honom, då hon inte har samma kontaktnät och att han enkelt kan hänga ut henne. Det kan även uppfattas skrämmande genom att Ismail framhäver sin roll i samhället som att han har en viss makt, vilket inte offren har.

Även i fallet med Lambertz återfinns tydliga uttalanden i media som framställer honom som just en sexualbrottsling, främst baserat på offrets uttalanden om händelsen, och det faktum att hon mådde dåligt därefter. Kvinnan, som är juriststudent beskriver det som att hon och

Lambertz ska ha haft kontakt på grund av att han hjälpt henne med juridiska frågor. I samband med att kvinnan varit hembjuden till Lambertz på julafton har hon somnat på grund av stora mängder alkohol (Hjertén 2021). Citatet nedan belyser tydligt hur det sexuella umgänget inte avslutas trots att kvinnan försöker, vilket bidrar till framställningen av honom som sexualbrottsling:

- Hon vaknar av att han har sex med henne. Hon försöker få honom att sluta men lyckas inte (Hjertén 2021)
- Hon har sett upp till honom som den här stora juristen. Hon har mått alldeles särdeles dåligt efter den här händelsen, har hon sagt (Mossige-Norheim, Wiman & Sjöhult 2021)

Framställningen av Lambertz som sexualbrottsling är relevant att diskutera i förhållande till om han kan anses vara en ideal förövaren enligt Christies (1986, s. 19) teori om ideala offer, där det enligt Lindgren & Lundström (2010, s. 7-8) är just relationen mellan offer och förövare som krävs för att legitimiteten för de båda som ideala ska skapas. I detta fall uppfylls inte kriterierna, främst genom att förövaren inte är okänd för offret, då parterna hade någon form av relation. Det bör också kunna anses som att offret inte är fritt från skuld då eftersom hon befanns sig i Lambertz hem, vilket kan anses vara plats som kan klandras.

Då offret inte betraktas som ett idealt offer betraktas följaktligen inte heller Lambertz som en ideal förövare utifrån Christies (1986) teori.

Något som framgick genom analysen av materialet var alltså det fokus i media som lagts på uttalanden som beskriver männen som just sexualbrottslingar. Denna framställning har främst gjorts genom att offrens berättelser fått utrymme, där beskrivningar av själva händelserna och övergreppen har stått i fokus. Genom att mer beskrivande skildra hur de anklagade övergreppen gick till så bidrar till det framställningen av männen som just sexualbrottslingar. Att mycket utrymme ges till just detta kan förklaras med hjälp av Jewkes (2015, s. 56) som menar att studier generellt sett visar att sexualbrott tenderar ha ett högt nyhetsvärde och därmed rapporteras det ofta om sådant i media. Det faktum att männen i denna studie är kända och högt uppsatta på olika positioner i samhället bidrar enligt Jewkes (2015, s. 57) ytterligare till att just dessa fall har blivit så pass uppmärksammade i media och därav även av medborgarna.

4.4. Mannen som offer

Något som var framträdande kring samtliga anklagade förövare var att det i artiklarna i någon utsträckning påtalades hur anklagelserna och den mediala uppmärksamheten kommit att påverka mannen i fråga på ett negativt sätt och hur han då på ett eller annat sätt blivit offer för den mediala rapportering som skett kring händelsen. Detta kunde urskiljas genom uttalanden som syftade på att beskriva hur den anklagande inte kunnat lämna hemmet, hur mycket denne lidit av det som rapporterats etcetera.

4.4.1. Jagade män och självsabotage

I en artikel gällande Arnaults rättegång beskrivs hans syn på anklagelserna där hans dåliga mående betonas, och han målas därför ut som ett offer. Läsaren får uppfattningen om att han blivit jagad av media och är en nedbruten, oskyldigt dömd man.

- Han är bestört och uppgiven. Han är bestört och han hävdar sin oskuld, han har inte begått de här påstådda gärningarna. Han tycker att bevisningen är för svag och är uppgiven för att han i vart fall inte kan bortse från att det här enorma massmediala trycket har spelat in. Han har varit en jagad man under lång tid nu (Trus 2018).

I detta citat används ord vars syfte bidrar till att sympatisera med Arnault, och hans advokat menar exempelvis i en annan artikel att Arnault har "framställts helt onyanserat som ett veritabelt monster" (TT 2019).

- Jag är förvånad att en man kan skickas i fängelse utan att några substantiella bevis om hans skuld har presenterats under rättegången. Vi lever i en farlig tid, säger Engdahl (Andersson 2018).

Genom att betona bristen på bevisning framställs Arnault som en oskyldig man som blivit dömd på felaktiga grunder, vilket skulle göra honom till ett offer, vilket är något som stämmer överens med Jarlbros (2006 s. 42) forskning. Att dessutom använda uttrycket att det skulle vara en "farlig tid" (Andersson 2018) vänder fokus från den fara som Arnault har anklagats för att ha utsatt sina offer för, till att det istället är han som är ett offer då han blivit dömd på felaktiga grunder.

Han jämför också anklagelserna mot Jean-Claude Arnault med anklagelserna mot Marie Antoinette om incest. ”Jag vet inte hur många vittnen som kom fram och anklagade Marie Antoinette för incest, men de var antagligen inte färre”, säger han om de 18 kvinnor som anklagat Arnault för övergrepp (Andersson 2018).

Dessa uttalanden går att relatera till det Lindqvist (2019, s. 39-40) skriver om mannen som offer för den hämndlystna kvinnan och den mediestorm hon uppbådat. Genom att Arnault i citaten ovan framställs som oskyldig, och därför också oskyldigt dömd, gestaltas även de kvinnor som anklagat honom som lögnerskor som förstört en oskyldig mans liv.

I Timells fall återfinns ett tydligt exempel på när den anklagade mannen beskrivs som offer då han väljer att för första gången delta i en intervju efter att anklagelserna kring sexuella trakasserier, våldtäkt och liknande kommit ut. I intervjun nekar Timell till de anklagelser som gjorts mot honom, och väljer samtidigt att kritisera den mediala uppmärksamhet han fått efter anklagelserna. Han beskriver att han känt sig jagad och därför fått fly från Sverige på grund av det han väljer att kalla en ”häxjakt” (Lagerwall 2017).

- Jag har varit jagad dygnet runt i fyra veckor. De jagar mig på gatan. Jag har fått fly det här landet. Och jag har en familj. Hur fan tror du att det är, säger han (Lagerwall 2017)

Denna häxjakt, som Timell beskriver den mediala uppmärksamhet som, är vanligt enligt Jewkes (2015, s. 57). Detta eftersom man brukar se en överrepresentation av rapportering kring kändisar, speciellt när det gäller sexualbrott, då den typen av nyheter säljer bra. Dessa uttalande av Timell kan även liknas med neutraliseringstekniken fördömande av fördömare (Sykes & Matza 1957, s. 252), då Timell här framställer sig som ett offer för media. Timell väljer alltså här att rikta kritik mot media eftersom de har makten gällande hur mycket anklagelserna rapporteras och därmed når ut till medborgarna, vilket också bidrar till allmänhetens diskussioner om honom och de anklagelser som finns. Här menar Timell att han inte gjort något sådant som förtjänar denna typ av häxjakt som han anser att media utsätter honom för.

Som nämnt tidigare i 4.2. använder även Roberto trauman från sitt tidigare liv som mynnat ut i vad han själv refererar till som “hållet i sin själ” (Malm et al. 2020) eller sitt “självskadebeteende” (Ek & Granlund 2020) som ursäkt till varför han köpt sex. Citatet nedan är ytterligare ett exempel på hur Roberto gör anspråk på offerskapet.

Paolo Roberto beskriver det som att han alltid lyckas förstöra för sig själv när han mår som bäst, tidigare ofta med våld (Ek & Granlund 2020).

Att använda dessa förklaringar i denna kontext målas han ut som det verkliga offret. Budskapet att han inte begick sexualbrott av onda avsikter, utan för att han mår dåligt, placerar honom i en offerroll och påkallar sympati från allmänheten. Detta offerskap stämmer överens med det som Jarlbro (2006, s. 42) nämner angående hur förövaren i media byter position med offret, så att förövaren framställs som offer och offret som en föröväre. Genom att flytta fokus till sina egna problem försvinner kvinnan som han köpt sex av helt ur bilden, och hennes version av händelserna samt hennes mående blir inte längre relevanta, eftersom det är Robertos mående som hamnar i fokus. Ett sådant fokus på Roberto stämmer även överens med Jewkes (2015, s. 56-57) idéer om hur media hanterar kändisar som begått brott. Roberto fick i detta fall möjlighet att tala ut i TV om sitt dåliga mående och sitt offerskap, samtidigt som den utsatta kvinnans perspektiv försvinner helt. Denna ojämna fördelning baseras på att han som kändis har ett mycket högre nyhetsvärde och därför får mer medial uppmärksamhet. Dock formar även en sådan ojämnh fördelning det narrativ som allmänheten sedan får ta del av till att Roberto faktiskt också är ett, om inte det huvudsakliga, offret.

4.4.2. Uppskurna däck och ett bristfälligt rättssystem

I fallet med Ismail kan man se tydliga mönster på temat mannen som offer. Han anklagades av tre olika kvinnor för sexuella trakasserier och våldtäkt under metoo-hösten 2017. I samband med anklagelserna valde Ismail att inte bemöta anklagelserna utan stängde in sig i sitt hem och blev mer eller mindre deprimerad. Ismail har nu fått möjlighet att skildra sitt perspektiv på anklagelserna mot honom och händelserna i en dokumentär som sänds på SVT om hans berättelse och perspektiv på situationen samt följderna av att ha blivit anklagad, vilket ha uppmärksammats i ett antal tidningsartiklar.

Det finns inget mer sätt som jag kan bevisa min oskuld på, jag kan inte göra någonting mer och det är väldigt frustrerande, för det är ett stort problem när det finns anklagelser men inget brott att sona och ingen dom att avtjäna (Demirian 2021).

Citaten rörande Ismails porträttering går att koppla till Lindqvists (2019) studie, där det också gick att urskilja framställningen av mannen som ett offer för den hämndlystna kvinnan och den mediestorm hon uppbådat. I Ismails fall uttalar han sig vid flertalet tillfällen om hur anklagelserna mot honom är något som någon "hittat på" (Svanell 2021) och säger att "det handlar om en person som jag upplever har utsatt *mig* för brott" (Svanell 2021). Detta går även att finna stöd för i från Jarlbros (2006 s. 44) forskning, där det framgår att narrativet vid sexualbrottsanklagelser ofta vänds till att det är den misstänkte som porträtteras som offret medan den som påstått sig ha blivit utsatt för brottet framställs som hämndlysten, medskyldig eller opålitlig. Ismail säger själv att han upplever det som att det är han som är ett brottsoffer och detta eftersom anklagelserna som riktats mot honom påverkat hans sociala och yrkesmässiga liv avsevärt.

Utifrån kan man få intrycket att hela Sverige har vänt honom ryggen. Omsättningen i hans aktiebolag gick från 6,7 miljoner kronor året före metoo till 75 000 kronor året efter. Han berättar att han upprepade gånger har fått däcken på sin bil uppskurna. Hans tidigare parhäst Magnus Betnér skämtar numera på standup-scener om sin ångest över att ha turnerat med en "våldtäktskurd". Och när jag går för att låna hans självbiografiska bok "Absolut svensk" är inte ett enda exemplar på alla Stockholms bibliotek utlånat (Svanell 2021).

Även i detta citat får läsaren ta del av hur Ismails liv vänts upp och ned sedan anklagelserna, och vinklingen väcker sympati hos läsaren. Här illustreras det Lindqvist (2019, s. 39-40) funnit om gestaltningen av mannen som offer för den hämndlystna kvinnan och mediestormen. Det blir tydligt i citatet ovan att Ismails personliga missöden är en direkt konsekvens av de anklagelser som kvinnorna riktat mot honom samt den mediala uppmärksamhet det resulterat i (se även: Berg & Hansson 2020). Även fast det i citatet lyfts hur Ismail fått status som sexualbrottsling är retoriken i texten tydlig med att det ändå är Ismail som är offret i situationen, inte de kvinnor som anklagat honom (se även: Thornéus 2021).

Gällande Lambertz handlar främst hans offerskap kring det faktum att han påstår sig blivit oskyldigt anklagad och under den rättsliga processen inte behandlats likvärdigt med offret. Detta framställs tydligt genom att han klandrar rättssystemet för den position han befinner sig i, något som kan kopplas till Sykes och Matzas (1957) teori om neutraliseringstekniken fördömande av fördömnarna. Genom att Lambertz klandrar rättssystemet framställer han sig som ett offer för dess hantering av situationen. Dessa uttalanden kan belysas genom nedanstående citat:

- Staten stämmer jag eftersom att jag har rätt att få ersättning som oskyldigt frihetsberövad (Olsson et al. 2021).
- Jag anser att det har varit på tok för dåligt och att den som är i min position inte behandlas likvärdigt med målsäganden, säger Lambertz, som säger att han är besviken på rättssystemet (Olsson et al. 2021).

Det har alltså funnits en del uttalanden och framställningar som kan bidra till en porträttering av männen som offer, snarare än förövare. Det har främst varit i form av att framställa anklagelserna som ogrundade, att mannen tydligt hävdade sin oskuld samt beskrivningar av hur samhället dömt männen utifrån anklagelserna vilket bidragit till att de framstår som skyldiga trots att dem i de flesta fall inte blivit dömda rent juridiskt. Även uttalanden om att inte längre kunna befinna sig utomhus eller leva ett normalt liv bidrar till denna porträttering. Sådana porträtteringar stämmer väl överens med Jarlbro (2006, s. 42-43) slutsatser om att offer och gärningsmän ofta tenderar att byta plats i mediala sammanhang, då hon utifrån sina egna studier beskrev det som att ett sådant skifte i rollerna är en konsekvens av att offrets trovärdighet ofta ifrågasätts, samtidigt som förövaren framställs som oskyldig genom att hävda sin oskuld.

Ovannämnda uttalanden bidrar alltså till att allmänheten får en uppfattning av mannen som oskyldig, och därmed också som ett offer för medias rapportering och för samhällets dom. Som nämnts tidigare så återfanns det mycket som tyder på förnekande av ansvar och av offer i det studerade materialet, där männen genom olika neutraliseringstekniker alltså förnekar uppkomsten av skada och av offer genom att påtala att samtycke förelåg och att offret därmed ljuger. Det har som nämnt bidragit till att offret ofta framställs som icke-trovärdig, och precis

som Jarlbro (2006, s. 42) menar så blir det en form av ombytta roller då dessa former av uttalanden förekommer samtidigt i mediala sammanhang.

5. Avslutande diskussion

Med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys har studien analyserat hur kända svenska män som blivit anklagade för sexualbrott porträtteras i media, där en stor del av analysen har gått ut på att se hur relationen mellan porträttering av männen och framställningen av offren ser ut.

I resultat- och analysdelen presenteras framställningen av männen baserat på de fyra olika teman som identifierats genom att materialet studerats och kodats. Temat högstatusprofilen visar på att media tenderar att beskriva männen i termer och sammanhang som tydligt framhäver deras yrke, karriär, framgång och sociala status, vilket bidrar till att de framställs som just högstatusprofiler. Något som förekom i samtliga artiklar angående samtliga män. Genom detta tema kan Jewkes (2015) teori om media och brott bekräftas, på så sätt att media tenderar att rapportera extra mycket om dessa personer just på grund av deras egenskap som kända, vilket alltså bekräftas genom den tydliga betoningen av yrke, karriär och framgångar etcetera. Även Christies (1986) teori om ideala offer och gärningspersoner blir här relevant, då männens framgång och popularitet komprimerar deras status som förövare.

Temat förnekande av ansvar eller offer visar att beskrivningar i media, och inte minst uttalanden av männen själva, bidrar till framställningen av männen som fria från ansvar. Sådan ansvarsfrihet har tillskrivits genom att förneka förekomsten av både ansvar, skada och offer, vilket har gjorts genom att bortförklara ansvaret för det som skett. I samband med sådana förnekelse och bortförklaringar har Sykes och Matzas (1957) teori om neutraliseringstekniker kunnat appliceras på en mängd uttalanden och beskrivningar, exempelvis genom att männen tillskriver sina handlingar orsaker utanför deras kontroll. Temat framhåller också hur männen i uttalanden i mediala sammanhang tenderar att förneka förekomsten av skada och offer genom att tydligt uttala sig om att det förelåg samtycke mellan parterna, och därav att det inte heller finns något offer. Uttalanden om kvinnans trovärdighet, och inte minst ifrågasättande av den, har ofta varit framträdande i flera av fallen. Antingen genom att hennes karaktär eller vittnesmål utmålas som opålitligt eller kompromissat på grund av tidigare sexuell historia eller att för lång tid gått sedan händelsen. I samband med detta kan Lindqvists (2019) studie om att kvinnan framställs som lögnare då hennes trovärdighet som offer ifrågasätts också bekräftas.

Genom temat sexualbrottslingen har uttalanden och beskrivningar som bidragit till porträtteringen av männen som förövare eller sexualbrottslingar uppmärksammats. Detta har främst skett genom att målsäganden eller offret har fått utrymme att berätta sin version av händelsen i media. Även det faktum att media väljer att ge sådana framställningar utrymme kan förklaras med hjälp av Jewkes (2015) teori, då sexualbrottsanklagelser har ett extra framträdande nyhetsvärde. Vidare menar Jewkes (2015) att just kombinationen av kända personer och sexualbrott tenderar att förekomma extra frekvent i media, vilket är något som kan bekräftas genom temana högstatusprofilen och sexualbrottslingen tillsammans, då dessa alltså utgör en kombination av just detta.

Slutligen har temat mannen som offer betonat det faktum att männen ofta tenderar att framställas som offer, istället för förövare. Uttalanden och beskrivningar som bidrar till en sådan framställning har främst varit genom att framhålla att det inte föreligger tillräckliga bevis i målet, samt att männen är oskyldigt dömda eller frihetsberövande. Vidare är en viktig del av framställningen av mannen som offer den negativa påverkan som den stora mediala uppmärksamheten bidragit till, och därigenom att de blivit offer för samhällets dom. Med denna utgångspunkt blir Lindqvist (2019) studie relevant, som menar att den anklagade mannen tenderar att i media framställs som offer för den hämndlystna kvinnan och den mediestorm hon skapat. Att männen intar en position som offer kan även förklaras med hjälp av Jarlbro (2006) teori, som menar att förövare och offer tenderar att byta plats i mediala sammanhang. Det sker ofta genom att offrets trovärdighet ifrågasätts, vilket studien tidigare kunnat påvisa i samband med temat förnekande av ansvar eller offer. Samtidigt tillskrivs mannen egenskaper som oskyldig och normal, vilket därigenom bidrar till en porträttering av honom som ett offer.

Något som var återkommande i många fall var att trots att vissa beteenden och uttalanden kunde betraktas utifrån Christies (1986) teori om det ideala offret, var det i princip aldrig att samtliga kriterier uppfyllts. Ofta uppfylldes ett par kriterier, exempelvis att förövaren kunde anses skrämmande, att offrets relation till förövaren var svag, men där offret och förövaren på något sätt var kända för varandra, vilket då bidrog till att samtliga kriterier inte uppfylls. Om så är fallet betraktas inte offret som idealt då legitimitet inte skapats, vilket medför att inte heller förövaren är att betrakta som en ideal förövare, eftersom förövarens roll enligt Lindgren och Lundström (2010) är relationell till brottsoffret. Detta belyser

sammanfattningsvis den komplexitet som finns i de socialt konstruerade koncepten offer och förövare, eftersom de i praktiken inte alltid överensstämmer med sina teoretiska motsvarigheter.

Studiens sammanfattande slutsats är att män som anklagats för sexualbrott porträtteras på åtskilliga sätt, dels beroende på vad i händelseförloppet media väljer att lägga mest fokus på att rapportera om, och dels beroende på hur mycket utrymme vardera part ges att för att framställa sin version. Slutligen bör fortsatta studier göras inom området, där det hade varit relevant att lägga ytterligare fokus på offret, och exempelvis studera hur offer för sexualbrott porträtteras i media. Det hade även varit relevant att öka studiens omfång genom att ett större urval av män undersöks, samt mängden artiklar för att på så sätt se om resultatet blivit annorlunda. Vidare hade även en möjlighet varit att genomföra en studie omfattande olika typer av medier för att se om porträttingen skiljer sig dem emellan.

6. Referenser

Andersson, E. (18/10-2018). *Horace Engdahl kritiserar domen: "Vi lever i farlig tid"*. Svenska Dagbladet.

<https://www.svd.se/horace-engdahls-protest-vi-lever-i-en-farlig-tid> [Hämtad 15-04-2021]

Berg, R. & Hansson, A. (24/03-2020). *Kvinna döms för grovt förtal av Soran Ismail*. Aftonbladet.

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/LAOn11/kvinna-doms-for-grovt-fortal-av-soran-ismail> [Hämtad 12-04-2021]

Bolling, A., Dragic, M., Ewald, H. & Desai, J. (20/05-2020). *Tv-profil erkänner sexköp*. Dagens Nyheter.

<https://www.dn.se/sthlm/polisinsats-mot-sexhandel-i-stockholm/> [Hämtad 13-04-2021]

Christie, N. (1986). *The Ideal Victim*. I Fattah, E., A. (red.). (1986). *From Crime Policy to Victim Policy. Reorienting the Justice System*. London: Palgrave Macmillan

Clason, S., Hammarfeldt, E., Eriksson, C., Börjesson, R. & Sjöshult, F. (16/05-2020). *Åklagare ska granska Paolo Robertos uttalande i TV4*. Expressen.

<https://www.expressen.se/nyheter/massi-fritz-aklagare-borde-utreda-oaktsam-valdtakt1/>

[Hämtad 09-04-2021]

Delin, M. & Bouvin, E. (27/10-2017). *Svensk komiker utreds för misstänkt våldtäkt*. Dagens Nyheter.

<https://www.dn.se/nyheter/sverige/svensk-komiker-utreds-for-misstankt-valdtakt/> [Hämtad 14-04-2021]

Demirian, N. (07/04-2021). *Soran Ismail talar ut om anklagelserna i SVT-dokumentär: "Inget brott att sona"*. Aftonbladet.

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/GaRLjQ/soran-ismail-talar-ut-om-anklagelserna-i-svt-dokumentar-inget-brott> [Hämtad 18-04-2021]

Ek, T. & Granlund, J. (15/05-2020). *Paolo Roberto bekräftar: Greps för sexköp*. Aftonbladet.
<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/dOVEyJ/paolo-roberto-bekraftar-greps-for-sexkop>
[Hämtad 13-04-2021]

Flores, J., Lindkvist, H., Tenitskaja, A., C. & Svahn, C. (06/03-2018). *Martin Timell åtalas misstänkt för våldtäkt*. Dagens Nyheter.
(<https://www.dn.se/kultur-noje/martin-timell-atalas-misstankt-for-valdtakt/>) [Hämtad
09-04-2021]

Guillou, J. (17/07-2019). *Skillnaden mellan olika medier är inte särskilt stor*. Aftonbladet.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/a/wE3pd4/skillnaden-mellan-olika-medier-ar-inte-sarskilt-stor> [Hämtad 22-05-2021]

Gustavsson, M., V. (24/11-2017). *18 kvinnor: Kulturprofil har utsatt oss för övergrepp*. Dagens Nyheter.
<https://www.dn.se/kultur-noje/18-kvinnor-kulturprofil-har-utsatt-oss-for-overgrepp/> [Hämtad
12-04-2021]

Hellingwerf, K., Facht, U. & Bucht, C. (2019). *Mediebarometern 2019*. Göteborg: Nordicom vid Göteborgs Universitet.
https://www.nordicom.gu.se/sv/system/tdf/publikationer-hela-pdf/mediebarometern-2019-web_0.pdf?file=1&type=node&id=40714&force=0 [Hämtad 22-05-2021]

Hjertén, L. (16/03-2021). *Göran Lambertz är häktade toppjuristen: "En studie inifrån"*. Aftonbladet.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/0K3PRB/goran-lambertz-ar-haktade-toppjuristen-en-studie-inifran> [Hämtad 13-04-2021]

Jarlbro, G. (2006). *Medier, genus och makt*. Studentlitteratur AB.

Johansson, A. (06/12-2018). *Utsatta kvinnan om Kulturprofilen: "Jag började kräkas"*. Aftonbladet.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/l1yv6M/utsatta-kvinnan-om-kulturprofilen-jag-borjade-krakas> [Hämtad 09-04-2021]

Johansson, I. & Östergren, P. *Vem avgör?*.(2021). I De Cabo Y Moreda, A., Holmström, C., Kuosmanen, J., Grönvall Y. & Hall, A. (red.) *Sex mot ersättning - säljare, köpare, makt och moral*. Lund: Studentlitteratur, ss.169-192.

Lagerwall, K. (22/11-2017). *Martin Timell: "Jag har fått fly landet"*. Dagens Nyheter.
<https://www.dn.se/kultur-noje/martin-timell-jag-har-fatt-fly-landet/> [Hämtad 13-04-2021]

Lilly, J., R., Cullen, F., T., Ball, R., A. (2015). *Criminological theory: context and consequences*. 5:e uppl. Sage Publications, Inc.

Lindgren, S. & Lundström, R. (2010). *Ideala offer, och andra. Konstruktioner av brottsutsatta i medier*. Malmö: Gleerups.

Lindqvist, L. (2019). *Modiga kvinnor och sviniga män. En diskursanalys av medietexters konstruktioner och förhandlingar av sexualbrott, femininitet och maskulinitet i tre fall uppmärksammade under #metoo i Sverige 2017*. Stockholms Universitet.
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1326180/FULLTEXT01.pdf> [Hämtad 18-05-2021]

Malm, S., Malmgren, K., Sjöshult, F., Hangasmaa, K., S. & Clason, S. (15/05-2020). *Paolo Roberto efter sexköpet: "Har inte med henne att göra"*. Expressen.
<https://www.expressen.se/nyheter/paolo-roberto-star-for-mitt-smuts-och-skamliga-beteende1/>
[Hämtad 17-04-2021]

Meijer, J. & Pettersson, L. (20/10-2017). *Martin Timells första ord efter TV4-skandalen*. Aftonbladet.
<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/9gE7d/martin-timells-forsta-ord-efter-tv4-skandalen>
[Hämtad 11-04-2021]

Mossige-Norheim, T., Wiman, E. & Sjöshult, F. (16/03-2021). *Lambertz tid i häktet – ledningen stressad*. Expressen.
<https://www.expressen.se/nyheter/goran-lambertz-ar--haktade-toppjuristen/> [Hämtad 12-04-2021]

Olsson, S., Canoilas, V., Tanaka, S., Ewald, H. & Turesson, R. (23/3-2021). *Göran Lambertz: "Arg och besviken på vårt rättssystem"*. Dagens Nyheter.

<https://www.dn.se/sverige/goran-lambertz-haller-presstraff-om-nedlagda-utredningen/>

[Hämtad 13-04-2021]

Rapp, J. & Mohlin, L., C. (18/05-2020) *Polisen: Kvinnan som Paolo Roberto köpte sex av mår väldigt dåligt*. Aftonbladet.

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/vQqq8l/polisen-kvinnan-som-paolo-roberto-kopte-sex-a-v-mar-valdigt-daligt>

[Hämtad 11-04-2021]

Roos, M. (20/10-2017). *Martin Timell bryter tystnaden – och erkänner*. Expressen.

<https://www.expressen.se/noje/martin-timell-bryter-tystnaden-och-erkanner/>

[Hämtad

13-04-2021]

SFS 1962:700. *Brottsbalk*. Stockholm: Justitiedepartementet L5.

Svanell, A. (12/04-2021). *Soran Ismail: Att träda fram är antagligen ett misstag*. Svenska Dagbladet.

<https://www.svd.se/soran-ismail-det-ar-manga-som-fortjanar-en-forklaring>

[Hämtad

11-04-2021]

Svenberg, J. & Laurell, A. (25/03-2021). *SVT anmäls för Göran Lambertz presskonferens*. Dagens Nyheter.

<https://www.dn.se/kultur/svt-anmals-for-goran-lambertz-presskonferens/>

[Hämtad

13-04-2021]

Sykes, G., M. & Matza, D. (1957). *Techniques of neutralization*. I McLaughlin, E & Muncie, J. (red.) (2013) *Criminological Perspectives. Essential Readings*. 3 uppl. London: Sage Publications, s. 616-620

Tagesson, E. & Rapp, J. (21/05-2018). *Martin Timell inför rätta: "Det var en gentlemannagrej"*. Aftonbladet.

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/Kv7L4X/martin-timell-infor-ratta-det-var-en-gentle-mannagrej> [Hämtad 16-04-2021]

Tanha, S. & Granlund, J. (27/05-2020). *Kändisadvokaten: Paolo Roberto utsatt för omänskligt drev*. Aftonbladet.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/g7o1V9/kandisadvokaten-paolo-roberto-utsatt-for-omanskligt-drev> [Hämtad 10-04-2021]

Thornéus, E. (07/04-2021). *Kvinna som anmälde Ismail berättar: Därför ställde jag inte upp*. Aftonbladet.
<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/2dz6mq/kvinna-som-anmalde-ismail-berattar-darfor-stallde-jag-inte-upp> [Hämtad 19-04-2021]

Thurén, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. 2., [Omarb.] uppl. Stockholm: Liber

Trus, H. (01/10-2018). *Kulturprofilens advokat: "Åtalet är en synd och en skam"*. Aftonbladet.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/kazAJX/kulturprofilens-advokat-atalet-ar-en-synd-och-en-skam> [Hämtad 18-04-2021]

Trus, H. & Stenquist, V. (04/12-2018). *Jean-Claude Arnault döms till 2,5 års fängelse för två våldtäkter*. Aftonbladet.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/zLKqm5/jean-claude-arnault-doms-till-25-ars-fangelse-for-tva-valdtakter> [Hämtad 12-04-2021]

Trus, H., Micic, M. & Tagesson, E. (26/10-2017). *Martin Timell polisanmäld för sexofredande på flygplan*. Aftonbladet.
<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/2MVdq/martin-timell-polisanmald-for-sexofredande-pa-flygplan> [Hämtad 13-04-2021]

TT. (29/01-2019). *"Framställs helt onyanserat som ett monster"*. Svenska Dagbladet.
<https://www.svd.se/kulturprofilen-har-framstallts-som-monster> [Hämtad 16-04-2021]

TU. (2017). *Branschfakta 2017 (juni)*. Medier i Sverige.

https://tu.se/wp-content/uploads/2016/03/Mediefakta_sajten_2017_juni_16.pdf [Hämtad 20-04-2021]

Vaismoradi, M., Jones, J., Turunen, H. & Snelgrove, S. (2016). *Theme development in qualitative content analysis and thematic analysis*. Journal of Nursing Education and Practice, 6(5), ss. 100-110. doi:10.5430/jnep.v6n5p100.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer: inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf [Hämtad 08-06-2021]